Контрольный экземпляр

Масса а мехкашкара пролетареш, вlашагlкхета!

СЕРДАЛО

(«Свет»)

Советски Союза Коммунистически парте Нохч-Гlалгlай обкома, Нохч-Гlалгlай АССР Лакхенчу Советан Министрий Советан орган.
Орган Чечено-Ингушского обкома Коммунистической партии Советского Союза, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР.

АРАДУЬЛ 1923 ШЕРА ДЕНЗ

№ 13 (4494). | 1 | ШИНАРИН, 30 январь, 1968 шу. | Мах 2 кап.

ПХЕ ШЕРА ПЛАН— ХАНАЛ ХЬАЛХА!

В. И. Ленин ваь 100 шу дизара накъадолхаш

ТlАГlЕРТТЕ ЮКЪЕХЬО ДИКА ОПЫТ

Юбилейни шу дика чакхдаьккхад Нохч - Гlалгlайчоь юртбоахама къахьегамхоша. Шаьйха а цу хьийкъача тайпара дика хьийкъадар соахка алат, дукхагlа алхьийй шура, дулх, кхыйола продукци. Кхоачашьхьй пачхаьхьалкхенга юртбоахама продукци йохкара план. Кхы а доккхагlа толамаш дала лаьрхlад республика колхозхошен совхозий болхлошен пятилетиа кхоалагlча шера. Цар тlаийнад лакхара социалистически лехкараш. Белгалдаьккхад уж кхоачашдара ю дезараш. Уж да лаьттеа лелаяра культура лакхъяр, лаьттан хlара гектарах боккъонца пайда эцар, из удобренешца тоадар, кхы гlулакхаш дар.

Бердача шера юрта боахаме керда толамаш дахара лаьха зезерв я хьалхалаттарий опыт. Вай хlана дукха ба лаьттапарча балхий а хьайбаш лелаяра а бокъонца бола говзанчаш. Хьунакъам лакхбара а хьайбай продуктивность алсамъяьккхара а доккхий толамаш даьхад цар. Технихах пайда эцача лакха говзал хьахьекхай дlалахача шера «Ингушский» совхоза цхьоалагlча отделене механизатора Дикаев Iимрана. Шера 1500 гектар кlаьха оахам даьх цо шийй тракторашь. Нитта лакха да хьокхамаш 1967 шера 20 декабрь тlакхоачаш 1400 гектар кlаьха оахам хьача Сунженски района XIX партсъезда цlерагlча колхоза трактористо Чеботарев Николая а. Хьайбаш лелахара гlулахх лиха доваш а цар продуктивность лакха доаттар хоин а ба «Назрановский» совхоза доярка Социалистически Къахьегама Турпал Барахоева Лемка. Соахка хlара цо кхоабача каттагара 4058 килограмм шура даькха. Сунженски района дикагlйола хоярка Рыбалко Мария.

Дукха я вай республике хьокхам эца негаргбоаш йола колхозаш совхозаш. Боккхача лоархlаме я юбилейни шера лаьттача яхье котталарах дика лелаю памятни байракхаш ескача боахамий опыт. Цара юкъе ба Сунженски района кхо боахам — «Ассиновский» совхоз, «Победа» яхон XIX партсъезда цlерагlен колхозаш. Лаьттах боккъонца пайда эца мага волчо цар опыт Iомае еза. Цар хьунакъам лакха а ба, продукце единицага дlаладар лоха а да. Масала, «Победа» яхача колхозо шерра-шера лакха хьуньяьам чубахь. 34,3 центнер алат чудера цо соахка хlара гектара тlара. Цунна юккъа дац хлоттама хьалаш мичча тайпара дале а. Шенагlа хьахиина хlана дац из. Iаламах тlйша цо хилара цу артела члена дукха къахьийтах гlадуча лаьттан структура тоеш, хlахе дикагlа доле фу Iалашеш, мотт ицовча а минеральни а удобрениеш лаьтта тоахош. Цхьукъа енал цу боахама лаьттанкарча балхий культура лакха делаю боахам яха цlи а. Цу доладоа опыт Iомалр чlоагlа пайдане хургш республика боахамашта.

Дукхахча боахамашка геттара лоха ба ялатий хьунакъам. Масала, Сунженски районаш доатт а лоеш уллача Наьсарен района боахамашка геттара оспа цар соахка алат. Цо кхоачашъяндар пачхаьхьалкхенга ха бола алат доххара план, кlаьта дукхахьа цу цхьан районашара тlадиесалар юбилейни шера пачхаьхьалкхен лехкар. Цу района боахамий хулгахой, специалистий, партийни организацей, районни производственни управление болххой лекхар да шоай бохк во лелия баьхьанаш цlоагта тахкар, республика хьалхалаттача боахамий опыт цlенхаштта Iомадар, из шоай болхлошта, специалистанта шерра дlайовзийтар. Хlанзе а дешп оаргагlбелла беза уж техника кийчъяра, дlаде дика фу Iалашдара, моттигашкарен минеральни удобренеш дахара.

Дика толамаш даьхад соахка хьалхалаттача боахамий хьайбаш лелалараша а. Дукха да юбилейни шера наьи а тlаийца социалистически лехкараш а кхоачашдъ боахамаш. Назрански, Шелковской, кхыча районий боахамаша планал совгlа дукха хьайбай продукташ ехкай пачхаьхьалкхенга. Цу гlулакха эсала хилар республике йоккхагlа йолча Грозненски района цхьадола боахамаш. Эсала хилар шура яккхара а из пачхаьхьалкхенга йохкара а гlулакх «Алагинский», «Старощедринский» совхозий, «Советская Россия» яхача колхоза хьайбаш лелаярш. Цхьабакъда цу районе а да хьайбаш лелаеча лакха хьокхамаш даьха боахамаш. Дика чакхдаьккхад дlадаха шу Республикански шерр боахама станце, «Горячеисточненский» совхозо, № 3 йолча баьцанаврий шурий совхозо, кхыдараша. Цхьан района боахамий хьокхамаш нитта эргаш хизара бахьан да тlеххьалусача боахамий кулгалхошен специалистшен хьалхалаттарий опыт Iомаеш а цар диналар шоай балха юкъе хьош а ца хилар, производственни управлене болхлоша а тесса леладу района хьалхалаттача боахамий опыт шерра хlайовзийтара а тlеххьалусача боахамий болх тоабара нуных пайда эцара а гlулакх.

Юрта боахама тайп-тайпарча доакъошка дукха я лаьтта а хьайбаш а лелаяра культура лакха а йолаш къахьегарах лакха хьунакъам чукхуьхьаш моттигаш. Вlарча аьии я республика боахамашка хьалхалаттарий, хьокхаме къахьегарий. Новатораша беча тайпана болх ба шаш Iомабар, цар опыт хьа а эпаш производствана юкъеялхьар, тlеххьабусараш хьалхалаттаранта тlеххьакхебар партийни профсоюзий организацей, юрта боахама районни производствени управлений, колхозий совхозий кулгалхой специалистий керттера декхарех цаl да. Соахка хьалхалаттараша дахьа толамаш укх шера масеане а лакхаргахоа гlулахх вlашттlеххьалаккха леза, цхьаьнкха а боахам хила йиш ла тlеххьабусаш.

Пятилетка хкоалгlа шу шерра гlабоахаш дола. Нохч - Гlалгlайчоь юртбоахама къахьегамхоша кеш лекнад кхо шера план ханал хьалха кхоачашъе а В. И. Ленин ваь 100 шу дузача лелла сийлелла накъабата а. Из дош кешнача хусаргазоца гlулахх хургда бlаьстан балхашта йоагlача тайпара кийче йоаь. Массаньхь йолленхай лаьтташ хьаьньавоа месячник. Дикагlа бlашт тlеххьдаккха деза ххажна органически а минеральни а удобренеш ехкалга. Цхьаьна а шурий-товарни ферме локъаша йиш ю хьайоаьхка шура, залийта йиш ю Iелаь Iаса. Хlара ферма ба опыт йола хьайбаш лелаяраш. Цар опыт шерагlа йоарже еза. Къаьстта терках тlебахийта беза агрозоотехнически дешар Iомадара, кхан а хьайбаш а лелаерашта некъхостал де леза агрозоотехнически знанеш а хьалхалаттарий опыт а Iомае.

Шерагlа йоаржае пятилетка ханал хьалха кхоачашъяра социалистически яхь! Тlехьаше хьалхалаттараштe, кхоачашъе пятилетка кхоалгlча шера план а тlанйша декхараш а!

КlЕЖ ТЕХАЙ!

Самашкинхошна, 28-ча январа, бохкха тlаькъегамо тоаш боьхкар Марабулашен бурундаттачо конторо бурундаттараша, В. И. Торнищкий нерте лаьттача коммунистически къахьегама сийлен цlи лехкача бригадо бурунд тахкар Марабулак-Агаьлахза я кхаьнейдн тlерча № 151 йолча скважине йолла механистта кlеж тохий. Йох [illegible] куча штуцоре гlалла скважине дойлал буси цу «lаьрпа деттуе» йиц тоан я. Скважина тохкача буруш тахача къаьстта дика къахьийгар бурундаттараша Стацкхо Федор, Шихнов Нимевкай, Кармен Павел керте лаьттача [illegible].

А. БАКАЛЮК,
тха штате воаца корр.

КХО ЭЗАР ГАРГГА...

«Малгобекнефть» мехкдаьтта промыслови управлене промыслашта юкъе хьалхалаттачарех йолаш дукха хана дешв хьайоагlа цхьоалагlча промысла коллектив. Укх шера а из моттиг хlакена дагlа яц из. Цу даькъе хьиэр кхы а аlдаь къахьег мехкдаьттахоша. Январа хьалхарча 20 ден мехкдаьтта дакхара зоаш 103 процент кхоачашъяьй, планах лаьрхlачул совгlа даькха мехкдаьтта ши эзар гаргга тонн я. Хlаьта ханнех совгlа дакъха газ кхо эзар совгlа кубически метр я. Къаьстта дика хьокхамаш доахаш я промысле мастераш Х. Нозадзе, Г. Ткаль, В. Заитиев нерте лаьттача бригадий коллективаш.

А. АЛЕРОЕВ,
«Малгобекнефть» НПУ цхьоалагlча промысла инженер - экономист.

ХИМИКАША ДИКА ГlА БОАХ

Вай республике юбилейни шера дикагlа толамаш даьхача предприятешта юкъе я Грозненски химически комбинат. Январь беттаьхьалхача шии декада план 111,7 процент кхоачашъяьй коллективо. кхаьал совгlа нитта эзараш сомa продукци арахийцай.

Къаьстта дика болх бу ш. Бадаев. Дронкин. Укхан керте лаьттача цехий коллективаша. Нах. Дронкина кулгаладеча сиирт долккхача цеха коллективо план 106,4 процент кхоачашъяьй.

Балха темпаш кхы а лакхъе дерl химкомбината болхлоша.

А. ГАЛИНА,
штате воаца корреспондент.

ГРАФИКАЛ ХЬАЛХАБУВЛ

Январь бетта хьалхарча шии декада план 104 процент кхоачашъяьй Грозненски гоамашкахьбоахамаша болхлоша. 20 ден заманеа совгlа арахийца керта бохабеш доаца цаьлараш, конфеташ, пирожгаш, кхыйола продукци 5 эзар сомa ма*а я. Укх шера социалистически яхье хьалхара моттиг лелаеш я мастераш А. Тагирова, А. Шестапалова керте лаьттача цехий коллективаш ца. Мирошниченкоси Найзулаевас кулгаллу бригадаш. Шоай хьокхамаш кхы а лакхдеш болх бу цар укх деношка.

Б. ДОТМАРЗИЕВ.

Йолаьй керда скважина

№ 664 йола керда скважина лакха йолаьй къаьнача мехкдаьтта пайда тlа. Из цу пайда тlа лаьккача неорен скважинех барайтенагlа я. Пятилетка кхоалагlча шера хьалхарча деношка «Старогрознефть» НПУ 3-ча промысла болхлоша бlаьш тоннаш мехкдаьтта даьккхача №№ 644, 665 йолча кlеж еттача скважинашта лоаллаха дlадоладьд къахьара балхаш. Хургйолча скважина лаьрхlача пайда тlа грунт кийчъеш, пхьакъам шlелеш, гlишлон материаланаш оборудованеш хьатlакхухьаш латт.

Хьинаре къахьегарца белгалбаьннарех ба транспортни контора бульдозеристаш А. Дукин, В. Скрыпов, С. Торпотин, городской Совета депутат вола С. Нестеренко, кхыбараш а. Гlераль группаш оахха балхаш 120—130 процент кхоачашду цар дийнахьарча норма [illegible].

В. И. Ленин ваь бlаь шу дузача денна хетаду механизатораша къахьегама толамаш.

А. ТИШЕНКО.

ХЬАЛХАРА МОТТИГ

Къаьстта дика къахьегаш я укх шера тха Грозненски «Художник» яхача фабрика цеха коллектив. Январь бетта план 105—110 процент кхоачашъеш чакхбоаккхаш латт оаха ер бутт. Хlаналехьа кланал совгlа арахийца продукци бlаьш соний маьха я. Цехерча бригадашта юкъе белгалбаьннаьш дика къахьег ш. Гринева, Верзува, Камыша, кхычар. Царех хlаране юкъера лаьрхlача сиена нормаш 125—130 процент кхоачашъю.

М. ЛАУВ.

ЯХЬЕ КОТБАЬННАРАШ

Пятилетка шоалагlча шера даьхача къахьегама толамаша а хьежа, Нохч-Гlалгlай облсовпрофа решенех республикански сийлен Доска тlа йита лаьрхlад 24 промышленни предприяти, колхозаши совхозаши. Цул совгlа цу Доска тlа яьхкай кхы а 14 предприяти, колхозаши совхозаши, Сийлен Доска тlа йита лаьрхlад «Грознефть» мехкдаьтта промыслови управлени. Мехкдаьтта даккхара дlадахача шера план 101,7 процент кхоачашйир цо, хlаьта газ яккхара цо план 125,2 процент кхоачашйир. Кийчча продукцена реализаци аьа план 102,3 процент кхоачашйир. Къахьегама овсарлен план 3,6 процент тlеххкоачашъяьй, ьадоаккхача мехкдаьттаген гхазaген дlайода нах 6,6 процент лохбарах пачхаьхьалкхена дукха пайда баьб.

Нитта цу Доска тlа йитай гlишлон-монтажни балхий шера план 117 процент кхоачашьяь № 7 йолча гlишлон треста монтажни управлени. Къахьегама овсарле лакхъяра шера план 114,9 процент кхоачашъяьй цо, хlаьта гlишлош хьальрга дlабола мах планах лаьрхlачул 3,4 процент лохбаьб.

Укх шера республикански сийлен Доска тlа йяхьай Шерипов Асланбека цlерагlа йола Грозненски нефтемаслозаводе коллектив. Цо валовни товарни продукци арахецара пятилетка шоалагlча шера план 104 процент кхоачашъяьй. Пачхаьхьалкхена пайда бара шера план 187 процент кхоачашъяьй. Къахьегама овсарлен план 4,6 процент тlеххкоачашъяьй. Продукцена реализаци аьа план 106,2 процент кхоачаьй а оц дукхкача маьха продукци планал совгlа дlаяхьийтай. Цу Доска тlа нитта йихьай Грозненски № 4 йола горбыткомбинат, Сунженски автотранспортни предприяти, «Красноармейский» яха совхоз, «Терский» яха совхоз, кхы дукха предприятеш, колхозаш, совхозаш.

С. ЧУХАРЕНКО.

ДУВЦА ОТТАДУ ДОШ

Хlана къехк гусеничнн тракторах?

Тахан оаха кепатох техниках миэта пайда эц дуцаш дола «Экажевский» совхоза механизатора письмо. Авторо гlоттадьр ловрхlаме дош да.

Оаха дех республика боахамашкарча специалисташка, механизатораша цу дешах шоашта хетар яздар, техниках дикагlа пайда эцаргбола гlулакхаш белгалдахар.

ДУКХА ха я аз механизаторалла болх бу, езенай сона сай професси. Кхаьнка арахьахьача мара салоlам ханаш сона: Iоьаленнаш лаьттанна.

Хlана согарьхр «ДТ-75» яха гусеничнн трактор я. Юбилейни шера къахьегаш дикка шаа тlабахийтар аз цунна. Условни оахамга дилхача 740 гаргга гектар лаьтта аьхад. Хlана. Iаьо залалахь, бу аз цу тlа болх—совхоза оша хlана тележка тlеххьа я йийза хlа-хьа кхухь.

Из санна йолча гусеничнн тракторан тlа кхы а лакхагlа хьокхамаш даьха механизатораш ба цу боахамо. Таприев Тухана тракторо соахка 911 условни гектар оахам дааьд. Хидриев Тархаддово — 712.

Хlанна отаво хала дола балхаш гусеничнн тракторашта ду: лаьтта оах. из алат дlаде кийчду, алат дlадуа. Цудухьа из, сона хетачох, дукхагlа эш боалама.

Хlаьта а аз болх беча укх тlеххьарча шерашка сона цхьа белгаме гучаьннавай: дукхагlа «Беларусашна» ба трактористий безам.

Тха совхозо нийтахьа мара найсалц болх беш сан тlаоацаш «Беларусь». Цха болх хьабе йиш йолаш хилча мара моттиг хилац во тайпа трактор. Бакъда, гусеничнн ярех из дла йиш дц. Iай а, альхк оттара балхаш сихлениача хана а хьо бригаде трактористаза дlаэпа со аьлха совгlа уж ба хоаш я кlоашта тоео мара цаэзаш оха а. Боаххаа а.

Тха совхозе доалаьа 25 гусеничнн трактор я. Воаьаш, чаьхьаш ярш 50-нога дlакхоеч.

Нагахьа санна цу 25 тракторе боаттlача тайпара совонах шии сменах болх бора бокка пайда хургбар совхоза. Тоъ са, из нитта даларе дукха вlовкагlа хургдар тхона дахача шера хинна я. Шии сменах доацаш, «Беларусашна» санна лертlа цхьан сменах цар болх баьбдаре а кхыча тайпара хургдар гlулакхаш. Цар е нитта а баьар, е вешта а бакзар.

Цудухьа вехь-юкъерча тракториста ба болх ца лаьрхlача чlоагlа кlоашга да тха гусеничнн тракторий производствени хьокхамаш. Дукха я тха совхозе бlарччаш шера 25—300 гектар мара условни оахам ца дахь гусеничнн трактораш. Масарев Мусай «ДТ-ас» 25 гектар оахам хир, Мальсагов Iайсайчо — 57, Двейтов Мухтарачо — 66, Тахлиев Магьмадачо — 168. Йокха моттиг дlалоацаргъя уж ерригаш юкъа ялча. Бахьанаш тайп-тайпара да йохаш, цхьан сменах мара болх хьабе сар воацаш, нитта кхыдараш.

МАСАЛА, совхоза тха 11 гусеничнн трактор цхьан сменах мара болх беш хиннаш, царех цхьанраш дукха лаьттай вlалла болх хьабе сар воацаш а. Тlаккха лаьтта аха мишта вlаштlеххьдоал, гусеничнн тракторашта де дова балхаш сенца ду, аьлца хетадала мег? Из мухь дукхкача даькъе кхыча моттигашкара оаха хlара шера новкъостал аь хьатlаъехачарна тlабуж. Царех а онеш тела из дезей.

Аз яххача тайпара тха тхоай «ДТ-ашта» lа яха дукха хано хилац. Царел дукхха дукхагlа ба кхашкара балхаш ала «Беларусашта» тlалатта ниэ. 600 гектарех совгlа условни оахам даь кхо-йиъ еза трактор мара яц совхозе. «Беларусаш» — ших я; 400-нел дукхагlа даь — «Беларусаш» ийс я, гусеничнн ярш — 3.

«ДТ-аш» тlа аттара чlоагlа лозал тlалахийта деваш дар лахача шера ноябре: вабе лаьттам оаха, гуйраш лабе дlадуа ха ар из. Хlаьта а шlоашгlа да гусеничнн тракторий хьокхамаш. Цу бетта 100 гектарал совгlа условни а оахам дах наl мара «ДТ» ин, «Беларусаш» — 10 я. Цунга хьежна да цу тайп-тайпарча трактораш тlа болх бераш дlадаш а.

Цу гlулакха уйла яйт, массехк хаттар дагаух. Хlана цо гусеничнн трактор тlеххьа, хlана къехка баьннаб цунах механизатораш? Хlанз шии сменах «ДТ-аш» тlа болх бара 16 совгlа трактористаш тхона, трактористаш балхара хаст-каста дlабухкам хувлацаш хилар а чlоагlа lовхьаш да тха балха.

Сона халахет, нийта ха сона из дош. Изал ниэ бола тракторан боахама зе а деш латтарегlйоаца гlулакх вlаштlеххьдаккхара бехктоакхаьера цах сарцагlбалар лоа. Цу тlа тха цхьан совхозе хиина я миэча lа из.

«Беларусаш» йиъ-хьогl беха ярш, е кхьдола бахьанаш доагlа-хьогl цу юкъе?

М. САПРАЛИЕВ,
Механизатор «Экажевский» совхоза механизатор.

ЮБИЛЕЙНИ ШЕРА ТОЛАМАШ

1967 шера СССР халкъа боахам дегlабоалабара пачхаьлкхен план кхоачашъяра итогаш

Советски Союза къахьегамхой, КПСС XXIII-ча съезда решенеш кхоачаш а еш, баха боагlаш тайпара нахьабахар. Сийлахь - йоккхача Октябрьски социалистически революце 50 шу дизара, керда толамаш даьхар цар 1967 шера — пятилетка шоллагlча шера — коммунизма материально - технически база хьалхаьхкъе. Цунах лаьца дувц СССР Министрий Советерча Центральни статистически управлене 1967 шера СССР халкъа боахам дегlабоалабара Пачхаьхьалкхен план кхоачашъяра итогий хьайбехьарча доаланна тlа.

Укх даннеша хьаьхек халкъа боахам дегlаалдара таьпаш: кхаьман доход. 1966 шерана нийсйича 106,7 хиннай, промышленноста продукци — 110 процент, цу даькъе «А» группа — 110,2 процент, «Б» группа — 109 процент; юрта боахама продукци — 101 процент, керттера фондаш болх бе йолаялийтар — 107, капитальни вложенеш — 108, цу даькъе пачхаьхьалкхен централизовании — 105, массе тайпа транспорта грузооборот — 109, промышленностера къахьегама овсарле — 107, гlишлоекъеча — 106,5, вlашинийсаеча маьхана лоархlаш халкъа боахамера пайда — 116, халкъа бахамера алапе фонд — 107,4, халкъо лелаю общественни фондаш — 107,7, бахача маьха хlара сага сих лоархlаш къахьегамхой реальни доходаш — 106, бахача маха цlагlа эша гlулакхаш дара балий боаран — 118 процент.

Юбилейни шера лакха темпаш лаьлай вай мехка экономика, культура, халкъа махара-тоам дегlахкулара даькъе.

Ханал хьалха кхоачашъяьй болх, доагора лоархlамегlа дола тайпаш хьалара, приборaш, химически, аьтта, кхачаш, промышленноста кхыча доакъой продукци хьаяра шера план. Ханал хьалха кхоачашъяьй массе тайпа транспорто мухьаш дlа-яда кхахьара плани розничи товарообората плани.

1967 шера лакха юрта боахама ерригa продукци, нехкарча дукхкача лаьтташ кхелеча йоккхайча районашка хоттама хьалаш аьтту боацаш хиннадоллашехьа а, хьунакъам эгара лакхагlа хиннача 1966 шерарча производства бахаршал тlех а лаьна. 17 процент дукхагlа хилар юкъера лаьрхlача 1961 — 1965 шерашка лаьккхачул. Толаме кхоачашъяьй юрта боахама керттера продукташ эцара пачхаьхьалкхен план.

Дlадахача шера лоархlаме башхало я халкъа леладу предметаш («Б» группа) хьаделга сихлар. Хlаьта цо дола хийлийтар продукци дукхха лоархlаме тайпаш маьхана дукхха а хуlаме лаьттадо, товарооборот дикка кхагlа лаьттаде. бахача маха цlагlа эша гlулакхаш дара балхаш шерле.

1967 шера керда оттаяш маьхаш, электрически, тепловой энергиа, мухьаш дlа-юха кхахьара керда тарифаш оттадаьд.

Пайдай план халкъа боахам бlарччаш хьалийцача а дукхагlа йолча министерствашка, ведомствашка, союзни республикашка а кхоачашъяьй.

СССР ЦСУ хоама тlа белгалдоаккх, шера план промышленни продукце берригача боарана а ишелей дукхагlа йолча лоархlамегlарча тайпанта а тlеххкоачашъяь хилар. Дукхагlа лаьхха промышленни продукци 10 процент хилар шера планах дукхагlа лакха лаьрхlа хиннача 7,3 процента моттел. Планах совгlа арахийцай 7 миллиард гаргача сома маьха промышленни продукци.

Промышленноста лоархlамегlарча доакъой продукци цул хьалхагlа дlалахача шерана нийсйича дукхагlа хиннай: электроэнергетика — 9 процент. Йоагоча хlамай промышленноста — 7, Iаьржачеи беснш долчеи металлурге — 8, химически мехкдаьтта химически промышленноста — 13, машинаш еча металлаш оттаплаш ече — 12, хьун, хьу чакхйоахаче, целлюлозно - кхахата промышленноста — 7, гlишлой материалий промышленноста — 9, аьгача промышленноста — 11, кхачан промышленноста — 7, культурно-бытовой гlулакханта лаьрхlаш боахаме леладу товараш хьадар — 15 процент.

1967 шу чакхдоалаш планировани экономически стимулированеи кердача система тlа кхаьккхай ерригача промышленни продукцех 40 процент гаргга хьеш а промышленносто лучох ах гаргга пайда луш а йолча 7 эзар промышленни предприяти. Цу предприятешка болх беш ба мехкарча берригача промышленни болхлой ах кхоалагlа декъа. Кердача хьалхашка болх беш йолча предприятешта тlеххкоачашъяьй продукцена реализаци ярах пайдаш даран шоашц тlайийца йоккхагlа йола шера планаш.

Ерригача промышленни министерствашен ерригача союзни республикашен шера план тlеххкоачашъяьй производства берригача боарана сиины, нитта промышленни продукце дукхагlа долча лоархlамегlарча тайпаша а.

СССР ЦСУ хоама тlа даннеш боалаш нохк бlарча хьалийцача лоархlаш промышленни продукци хьаяра хьалхехьа. 1967 шера даькхай электроэнерге 589 миллиард киловатт - сахьат, мехкдаьтта—288 миллион тонн, газа—159 миллиард кубометр, кlора—595 миллион тонн, аьшка рудай—168 миллион тонн, чон лоалладьд — 74,8 миллион тонн, болат — 102,2 миллион тонн, прокат хьаьлй 81,6 миллион тонн, бохата турбаш — 1640 миллион метр, минеральни удобренеш — 40,1 миллион тонн (условни единицашка лоархlаш), кальцинировании сода — 3169 эзар тонн, серни кислота — 9770 эзар тонн, пластмассаш синтетически кlуннаш — 1112 эзар тонн, химически хьоечй — 511 эзар тонн.

1967 шера арахийцай 14,7 миллион киловатт турбинаш, 14,6 миллион киловатт низ бола турбинаита увттаю генератораш, переменни тока электродвигателаш — 32,9 миллион киловатт, метолл теда станокаш — 196 эзар, пхьоаллений-прессий машинаш — 41 эзар, приборaш, автоматизацеи вычислительни техникаш средствий — 2739 миллион сома маьха, металлургически оборудовании — 290 эзар тонн, химически оборудовании — 426 миллион сома маьха, магистральни тепловозаш — 1497 секци, магистральни электровозаш — 2834 эзар говра низ болаш, автомобилаш — 728,8 эзар, трактораш — 405 эзар, юртбоахама машинаш — 1772 миллион сома маьха, экскаватораш — 25,8 эзар, бульдозераш — 28,8 эзар.

Пирсашка йола хьу хьаьний (колхозаш кийчъяр боацаш) — 287 миллион кубометр, кхьхат даьл — 3,8 миллион тонн, цемент — 84,8 миллион тонн, вlашагlйолла аьмкабетон — 70 миллион кубометр, ковошта детта кира — 205 миллион квадратни метр, Хьаьвьа бешбе кlадаш — 5915 миллион квадратни метр, зинаш — 547 миллион квадратни метр, гаташ — 642 миллион квадратни метр, даьцеш — 938 миллион квадратни метр, тийга аь хlаман 11,6 миллиард сома маьха, телята кога гlирс — 561 миллион пар. Дулх даьккхаш — 11,4 миллион тонн, чеъаьрийн фоаьа продукташ — 6,5 миллион тонн, маша даьтта, нахча, кхыйола шурий продукташ шурийца лоархlаш — 42 миллион тонн, шекар - песок — 9,9 миллион тонн, геманий даьтта — 3 миллион тонн, кондитерски товараш — 3,4 миллион тонн.

Тlеххкоачашъяьй къахьегама овсарле лакхъяра, продукци лакхьара дlабоаш мах лохбара, накопленеш ера шера план.

1967 шера промышленностера пайда цул хьалхарча шерарчул вlашнийсаеча маьхашца лаьрхlача 22 процент лакхбеннаб.

Промышленность бlарча хьалийцача тlеххкоачашъяьлле а, цхьайолча предприятешка кхоачашъяьлац продукци хьаяра, из яккхара дlабола мах лохбара, къахьегама овсарле лакхъяра, кхыча тайпа шерий планаш. Болх беш йолча предприятешка мошностех бизое пайда ца эцаце дукхдa моттигаш я.

Дlадахача шера Iилма - технически, [illegible] промышленни предприятешка конструкци а оттаьлй, кийча а лый кердача машиний, оборудоване, аппаратий 3 эзар совгlа образецаш, 1500 гаргга приборaш. Серегlа хьалхе лоладаьд кердача продукце дукхха тайпаш, хьасргlбоацаш сопаьлй къаьнача конструкцеий моделий дукха пачкелешл. Халкъа боахаме юкъейихьай шера лаьрхlача 2,3 миллиард гаргга сом ахча кхолеш йола 3 миллион гаргга изобретенеи рационализаторски предложени.

Парте XXIII-ча съездеи КПСС ЦК Пленумашеи белгалъь мероприятеш чакхъяларо аьтту баьккхаб мерта боахам дегlабоалабара, йоах СССР ЦСУ хоама тlа.

Берригача даькхда алат 146,6 миллион тонн (9 миллиарда пунт) хилар.

(Чакхдаккхар 3-ча агlо тlа).

Дlайха ухача маьлха денех пайда а эцаш, бlаьстан юкъе хлаташ дlаде болабеннаб Туркменистана лаьтташ лелаераш. Кара-Кумски целинера хьалхарча митташ гектарaш тlа хlан мухки дlалийнах Серахски, Байрам-Алийски, Мургабски, Чарджоуски районий ахархоша.

Сурта тlа: Чарджоуски района Кирова цlерагlча колхозе кlа дlадуаш латт.

Н. Мурадова сурт.
ТАСС фотохроника.

ЦЕНЗУРНИ ДУХЬАЛЕНЕХ ЧАКХ А ДУВЛАШ

Карл Маркс-вичина дийнахьа денз 150 шу дизарга

1899 шера 3 февралехь Сибарегlарча Енисейски губерни Минусински уезда Курагинское яхача юртара письмо дахьийтад юстице министра адресах Петербурге. Министра ховш хиннадолчу - хьогl письмин автор Виктор Курнатовский — профессиональни революционер, 1893 шеррехь а доазол хетъ, «Къахьегам мукъабаккхар» яхача группе вахь, Россе юхавеча 1897 шера паччахьа полице лаца а лаьца, цул тlехьагlа Сибарегlа вахьийта хиннаг? Уж бакъволаш министра ховш хинна хила доагlа. Из бахьан долаш хинна хуьгга министра конверт хьа а бийла, ер Iадешар:

«1897 шера со доазол дехьара жхаманегlаш согара дlа а даьха, доазол дехьарча цензура Центр. Комитете дахьийтадар цхьайола доазол дехьара книжкаш. Дукхагlа дола книжкаш юхаденнадар са. Социальн. К. Маркса Капитала 1-й, 3-й томаш. Доаз. деп. цена. Центр. Комитетага кхоана дехар даьл аз Капитала уж 2 том юха хьалуга дехаш.

Уж 2 том юха хьалуга дех аз цу сочинене кхоаже а том эрсий меттала перевод а я ь долаш хилари, хlаьта хьалхара том хlана 2-ваа е 3-ваа арахийца хилари, Россе паргlата дехдеш хила боалlача сочинененга конфискаци ярда са доалахьен бокъонаш толхаяр сона доийхалуш ца хилари бахьан долаш. Цу тlа аз белгалдаьхадар ла кхетъа белгалъ немций меттаиара Маркса сочинени Россе ерригача немций книжкай магазиннашкара ацайиш йолаш хилар а...».

Цу письмо дийнъехьа паччахьа книгере дукхача учреждененга юкъе йlаьххача хана къаьгаташ дlа-са кхухьийталга дахадоннал. Виктор Курнатовске письмо юххьаца чурча гlулакхий министрага хиннад, тlаккха кепайоазон гlулакхашта йолча Керттерча управление кхьчаа. Юххера а доазол дехьарча цензура Центральни Комитето кепайоазон гlулакхашта йолча Керттерча управленета хlахайтад конфискаци я ь хинна книжкаш юхадениига. Цхьабакъда, юхаеннал, Виктор Курнатовскеиа а доацаш, цун вешийна Михаила, цу тlа а цунах «дагадоаца совгlат» а хулийташ: цензуро хlаьккхай «Капитала» 1 тома дешахьалхе...

Маркса дуьхьала паччахьа lаьадло, паччахьа цензуро дукха а ха хьалха дохна лlерен доаттабеьча къовсама, ше доаттабеча хана «ха лера» учреждененне тlехьагlа шоаш дехке йоийна дукха а шенхаштара тулдалийтараш хилийтача (цара хетачуга дилача) къовсама эпизодех цll я из.

Россе кхаьчача «Философе кьела» французски кхаланега хьежаш духхьашка 1848 шеррехьа а Маркса бlахашца гlулакх тессаленнал паччахьа цензура. Дукха дуьхьале а йоацаш цензора мукъа белар из сочинени Россе лелийта, хlана аьлча, цуньа хетарчахьа, «сочинене дуццар Россе дунургарлаш а дац, хlаьта дерхlараш къастамбаллаш хилара диккa гаьна а да». Цул тlехьагlа 37 шу даьлча, 1885 шера, цензора аздаьл —хlаьта «Философе къела» немецки издалех лаьца:

«Маркса цу тlа дуццар социалистически оамалехьа дале а книжка. Цlенхаштара бах маьналара, хилийта йиш йолаш дар».

Паччахьа цензуро хlаьта а кхетахацар шийна нийсьеннар малагlа тайпа материал я. Цхьа за йоагlарьа цензуро дерхlар хулацаргдолаш.

Архивни фондашка ше къаьстта йола меттиг дlалоац «Капитала» Россе дlаларжавца дувзаденнача дешаша.

1872 шера 27 марте «С.-Петербургские ведомости» яхача газета тlа ер хоам кепатехаб «Капитала» эрсий меттала эггара хьалха арадаьлар хьахьехьа»:

«Черкесова книжкай магазине (Невски пр., № 54) доаха доладенна керда книжка: «Капитал. Политически экономе критика», Карл Маркса сочинени. Немций метталара даьккха, Т. 1. Капитала производства процесс. СПБ, Н. П. Поляково из. Мах 2 сом 50 кепиг».

Миштта товш ма йиш хиндай социализма коммунизма дуламе хьехамаш» дувцача книжкашцен статьяшцен къовса хиннача паччахьа цензура Маркса керттера бах чакхбалийтар?

Документаша тешал ду цензорашa юххьанца «Капиталах» дукхача из ха кхетадеегдоана «хьада lилиан», «хала а дух тlа ца доаладу а» книжка лийохlа хилара.

Кепайоазон гlулакхашта йолча Керттерча управление начальника М. Соловьева. 1897 шера «Капитала» 3 том арахеца мукъа луш, белгалзьяхаз «хьалхарча шин тома шечул хьалхагlа мукъа балар а кхоалагllар —автора шийга ше аздьр кхетадургдоацача тайпара дадь хилар а».

Цхьабакъда, 1898 шера 17 январе чурча гlулакхий министерства полице департамента кепайоазон гlулакхашта йолча Керттерча управленега дахьийтача къайлагlарча письмо тlа юха а дех:

«Лейпциге арахийна полякий меттаиара Карл Маркса «Капитал. «Политически экономе критика» яха сочинене укхаца дlа а йойташ, полице Департамента чlоагlа дехар цу кепайоазон гlулакхашта йолча Керттерча управленета... из книжка мукъа ца беннарех хий хьахайта...».

29 январе ер жоп деннад Управление:

«...Кепайоаз. гlул. йолча Керттерча упр. полице Деп. хlинцей полякий метталара «Капитал. «Политически экономе критика» яха сочинени Россе лелийта мукъа бенналга».

Цхьабакъда, да дlаух, хlаьта Маркса производенеша Россерча революционни болама еча влияние боагам тlа-тlа чlоагlагlа хулуш а хух. Цензура кхерадгlъэлл, сахьуаза йолл. Хlаьта марксизма идеяш Россе чуйоалара дукхьаларча къовсама деррагlа ца юкле а тlа-тlа хьинаргlа юкъе а воаз. Деррагlа ца хилар доацу цо цкъарчоа Маркса дукха производенеш, цар даьхье, юххера а, «Капитал» а, публични библиотекашкен читальнешкен хилийта мукъа ца луш хиларах, тlаккха кепатоха мукъа луш хиларах, тlаккха цу тайпара мукъа телара беlе болча шоай чиновникашка барт беттарах.

1905 шера йиоа юххье кепайоазон гlулакхашта йолча керттерча Управление канцеляре 3-ча отделене дедаьал ер тlа а дальдола «дело»: «Цхьайолча цензурни учреждененаш социально - политически оамалехьача брошюрашта мукъа телара хьакъехьа». Укхаза вайна хорадоагlа геттара чlоагlа теркам тlабоза. Карл Маркса производенеш цу хана Россе дикка шера дlаьржа хиларах уж ешараш болаш хиларан тешал ду документаш. Пlехбаьнна бокххача хьехане за киевски, подольски, волынски низрал - губернатора чурча гlулакхий министрага дахийна къайладlахойта письмо. Губернатор лийтъеь одесски цензура мукъагlа ара а хийца, «дуламера» брошюраш дехка долабалара, шарна юкъе цо кlераш яьхай Маркса «Торговле мукъалах лаьпача къамьлен» «Философе къелен», хlаьта иштта «Буржуази, пролетариат, коммунизм» (Одесса юхьан книжкаш арадоахача фирма, цензура тувлар духьа, «Коммунистически парте манифест» аьнна керте дадьд цуна (Авторо белгалдьаккхар) яхача брошюра а.

«Сона хетарчахьа, — йоах шийлагубернатора бухееццl, — уж еррига кlераш яха йийлахьал... цу шийлагlа йиш йийх булуггбеннача сийдалахаза, йолча хьаьдакъалийта бовг уне кхача бар. Цхьабакъда, шалагубернатора фухно хьадале а, «сийрдадалийна дола хьекъаланаш лаха а марксистски книжкаш терахь хиннал, хlаьта письме автор шийлагlа йиш ю а-цу гlулакха мукlарал лаьза а вальтаван:

«Хlаьта а уж брошюраш Къулбаlалхбуза йисте гlалла, махбала а дуьл, укхаш балача шила эш е диналенаш на еш а дисал».

Геттара теркаме хиннад из шийлагубернатора «дога шlагlа» статичи цензура чlоагlа теркамдар. 1905 шера 29 июле кепайоазон гlулакхашта йолча Керттерча управление начальника А. Бельгарда дерх а венна Одесса аьньл доазол дехьарча цензура Одесски комитета зlамагlча цензора дехарш кхоачашдича Вайткевиче дукха а книжкаш, цар дахье Маркса «Философе къел» а арахеца карлагъа мукъа бенна хилар.

Из гlулакх дукхадо духьа, цензора кхагlча цензора Егорова ше жоп луш аздаьл: «из зе ца воагlар со хlаьвенна хилавал даьа... хlаьта тlайвала гlача хана цо шийл зарава гlулакх доацаш лоралуш а дергда».

Кхетта кепайоазон гlулакхашта йолча Керттерча управление совета члена Н. Пантелеева 1905 шера 3 сентябрерча даьрхlа долча докладной записка тlа шийл начальника кегадаь «дуламерча изданешта» мукъа ца телар, шарна юкъе цо кlераш яьхай «Франца гlалийски тlом», «Луи Бонапарта бармеггаарlа брюмер» яхараш а дукха кхьрдаш а санна йолча Маркса производенеш. Бельгард раьза хиннад Пантелеевца хлачой. 1905 шера 23 сентябре цу хьакъехьа йоагllаш йола циркуляр яхьийтай Российска хинерe тайпарча гозашка бола беш дийн [illegible]...

Ераш да Россе арадийнадаь хиелача Карл Маркса сочиненеша паччахьа цензура бала кхухьаш хилара хьакъехьа цхьа массехк мара доаца масалаш:

«Франца граждански тlом (1870—1871). Фр. Энгельса дешаххалхе а тlа [illegible] М. С. Козмана из-во. Одесса, 1905». 1906 шера 8 октябре одессерча цензуро сецам баьб из книжка лаца.

«1848 шера денз 1850 ш. кхаччалца йола Франциера классови къовсам. Фр. Энгельса введени а тlехьа. К. А. Алексеевай изд. Одесса, 1906». 1913 шера 24 апреле Одесски судебни палате оттадьл из «белгадаь брошюра хlалакдаь дlадоаккхийта». «Азам, изд. найта» яха брошюра 1908 шерагара 1910 шерага кхачалдарча юкъагlа кхоала петербургски цензурана тlадиньал, хlаьта кхоале а мукъа ца луш а дитад. «К. Маркса Ф. Энгельси. Капиталкхом коммунизми. Коммунистически манифест. К. Д. Маркова «Колокол» яха из-во, Цхьоалгlа библиотека. № 13. Москва. 1905». Кепайоазон гlулакхашта йола Московски комитето оттадаьд: брошюра доалацла, хlаьта из арахезара бехке болча наха духьала московски судебни палато прокурорага гlолла дош а гlоттадолда.

Цу тайпара масалаш кхы дукха а кхухьа йиш я.

Нагахьа санна Маркса цхьайолча производеней мах соцабара хьакъехьа паччахьа цензуро цхьаза лерагlа йоаца гlулакхаш лелаяьвале, Маркса хьекаша духтlабувлийтача. Марксах шийх лаьца дувцача деррига а хlана дац аьнна долча балхий хьакъехьа къахетам болаш хиннай из. Маркса идеяш дукхача наха кхетаеш хургйолча тайпара дуьйро наьха «хьакъхьалаш толхаде», самодержавена бакъахьа йоаца уйлаш хьое йиш я — из дар паччахьа цензурана лагайлар. Марксах йола биографически заметкаш меттел, цун портреташ а чакхдувлийтадар цо. Дала ла дахьалдо малагlа яле а йолча эрсий книжкай издательство шо арахецача Маркса балха дешахьалхе аьлар!.. Цу тайпара дола книжка lалашна хусаргдацар.

* * *

«Доацалаз», «хlалакдаь дlадоаккхийта», «мукъа ца хулба» — цу тайпарча формулировкаша хьаарзаль а хьехалер Маркса хеталь литература хиниа цензурни комитетий докладаш, кепайоазон гlулакхашта йолча Керттерча управление распоряженеш. Паччахьа цензура шийл мел хур доьл, чакхъйовла марксизм фуй 1917 шера октябре деррагlа дунейна шийл халхье хlаккьалхача Россе бlубенна чуйолаеннача марксизмала хуьхьал приказеш циркулареш сунт тоха гlерташ.

Антонин НЕПОМНЯЩИЙ,
Кхалкъарий кепайоазон Агентства (АПН) корреспондент.

КХЫЧА МЕХКАШЦАРЧА ГlУЛАКХАШТА ЙОЛЧА РСФСР ПАЧХЬАЛКХАРЧА СОВЕТА КОМИССИ

Кхыча мехкашцарча гlулакхашта йолча РСФСР пачхьалкхьерча Совета комиссе [illegible] ча шийл заседани [illegible] республика дешара заведенешка кхыча мехкий меттаж lомадара [illegible] къехьара доаь. Доклад дир РСФСР просвещене министра хьалхарча заместитель И. В. Александрова, РСФСР лакхерчей юкъерча специальни образование министра хьалхарча заместителе А. Г. Лебедева, [illegible] комиссе члена. Калининградски облисполкома председатела В. Н. Витковске.

Укх шерахьа дешара заведенешка [illegible] мехкий меттала хьехаш йолча школай сеть, тlа-тlа дукхагlа ух школашка педагогически вузашка университеташка йистехьа баьнна къона специалисташ. Дукхагlа [illegible] Центральни телевидене гlоллеш инженерий вузий программагlен, аралаьккхах 50 хlана дац аьнна дола дешара кинофильм.

Цу цхьан хана меттай lамадерга вlашгlехьданкхара даьгье цlенхашта кхочамбоацарах да. Дукхача школашка кхочамбоацаш квалифицированно хьехац меттан, дешара пособеш тоъаш.

[illegible] РСФСР дешара заведенешта [illegible] мехкий меттан lомадерга тоъара тlадевзаь решени тlайийнар комиссе. Кхыдола дешиш а дийцар.

(ТАСС).

Экватора шозза гобаккхал дола кlай тlеххар

Бера шу хьаьlакхоаца [illegible] хьалхара боамбе тай делар Киргизе къулбехьеначa боамбех кlадиш деча Ошски комбинате. Керттерча предприятия боал беш хlана 120 шар йоаlийнг да. Кlаьнчул тlехьагlа дешa дlа Киргизe гуйбеча боамбо хьуакъаъа пехьагlа хоала даьхa из хьабоаккхача меттиге чакхдоахалгда. Ишол боамби шоргта тоъаргба Киргизe а цуна доаллаха ала Средни Азе Казахстанeн кхыча республикай областаш а боамбе кlадамца lамагlара. Ошски боамбе-кlадай комбинате шера хьалерга 80 миллион совгlа метр кlадаш. Ишол дукха материал тоъарга лаьттан экватора гонахьа гlолла шозза гобаккхал дола кlай тlеххар хьале.

Комбинат хьалъеш латтача меттиге гонахьа дала боамбе кхаш, цулухьа бедал завода сиадо дlачуоарга дуккa мел гlертбал. Доаллаха боамбе кхебераш хилар цхьаьяха аьттув болаш а да: боамбе дlабувча боахмашка механизаца боаран лакхбаларга хьежа мукъалсан бaлда дулгаш. Комбинато геттара раьза а хиле балда дlачудае боамбе кхебераш.

Ошски боамбе-кlадай комбинат —патилетка хаипиpa я. 1970 шера шийл бионача ншаца бол беш а Киргизе эггара йоккхагlа йола текстильни предприяти а хургйа ма.

(АПН).

КАЗАХСТАНЕ ДУХДУВЛА ДlАЙХА ХИШ

Термальни скважена шера буро тоххаш лат Казахски республика кхулбехьенерча «Талгарски» совхозе. Из скважена бола бе йеполацра, боахама экономистий дешa поарзlамех. 4—5-зза кlезиглургда теплицашка продукци кхоарга дlадоадар.

Казахстана кхулбехьенера йоккхей термальни хий lаlемате йоккхий запасаш. Ийдешн бер чура лаьтта кlалкхва тьаучаа бlаь совгlа градус дlайхача хий кlaзаля а дlоаллу Алма-Атински области бlаьш теплично - парникови боахамаш. Кхаман минеральни бодале института болхлоша термальни хиш цу территоре тlа мелаад хьоаеш прогноз оттсий, уж лакара-таккаро бенний алан шийчьай. Гучадьанад, укхаза баьца кlоарга а доашо 20 градусагара 100 градусага кхечаца температура а йолаш 3,5 эзар совгlа кубически метр хий доаллаш хилар. Буруе теха аьнкача ворхlе скважено хlара дийнахьа бийсанне лу 190 тонн йоаго хlама. Йоагайнча дур массел йоакхал. Даьча тоадамаш кьаькъад 3—3,5 эзар метр кlоарга лаьттат доалача хишта эксплуатаци еrа дlабода мер кlор боагабои йоаккхача йоаланга бодача 3 — 10-зза кlезигагlа хилар.

Термальни хиниех укх пятилетке (1966—1970 шерашка) пайда эцар духьа республика геологе Министерства буруе теха 27 скважина йоаккхертьа Сырдарьински Илийски бардашка.

(АПН).

СССР

ГЕРЗАШЦАРЧА НИЗИЙ 50 ШУ ДИЗАРГА

МОСКВЕРА Всеобуча парад (1919 шу).

ТАСС фотохроника.

— Даьхенна тешаме гlулакх дар.

Гера чlоагlагlа леладе, салтий! Хьох тийша а тийша, халкъо, Коммунистически парте денлаг хьога из.

ТАСС фотохроника.

КЪАХЬЕГАМА ОВСАРЛЕ ЛАКХЪЯРА

Грозненски крекинг - завода коллектива шерра-шера чlакхйоах шоай предприяте ерригача производствашка цахадлаш къахьегама овсарле лакхьедта lалашдеш йола мероприятеш.

Шадахача укх пятилетка шин шера планахчул лакхъеннай къахьегама овсарле: 1966 шера 5,4 процент, 1967 шера — 5,6 процент. Хlаьта 1968 шера 1-гlа январь хьатlакхоачача хана ерриге а лакхъенна къахьегама овсарле 1965 шера боарамал 12 процент лакхагlа яр.

Малагlча мероприятей чотах даьлай уж результаташ. Эггара хьалха кlезигача доархlаме хиннайац завода коллектива юкъе бaь агитационно - массови болх. Цу гlулакха дукхагlа а беседаш яьй завода ерригача участникашка, керттера теркам производства доалча хоача кхоачамех пайда эцара, къахьегама овсарле лакхьерийола керда торонаш наьхъаш лахара тlа а берзабеш.

Шоллагlа дола гlулакх — наьхаш кийчъяр, цар балха квалификаци лакхъяр. Цу гlулакха лаьрхlа къаьстта курсаш кlашагlийнцкъай, хlараш къаьстта lомавара формех пайда эцаб, къахьегама толашагlа йола методаш дlа-юха эцаш lомашаш болх баь. Пятилетках дlадахача шин шера технически массеш лакхьеча, пайд - тайпарча формашца чулаьцадаь заводера 800 совгlа болхло. Цул совгlа вlашагlийнаццхай къаьстта экономически курсаш, хlаьта цара гlоала lомаденна чакхдаьлийнаъ 1600 саг.

Бахьдар дукхий къахьегама овсарле лакхъяра эггара чlоагlагlа пайда баьлар [illegible] Цу мероприятей [illegible] бийнача могаче.

Крекинг-завода керттерча [illegible] технологически установкаш [illegible] предприятя [illegible] керттера теркам цу установкай къахьегама овсарле лакхъеийта lалашдердолаш йола мероприятеш [illegible] хилар.

Масала, [illegible] чакхдоахача установка lанара насоса меттел центробежни насос оттаяй, шоллагlча колонне хий кхестаи лелаца вlашlехьдаькхад, цхьайола холодильникаш хийцай. Цу делахча хlамаца йиш хилийтар цига хьаьо ерригa продукци планахчул 6,9 процент дукхагlа яха а къахьегама овсарле ерригача, заводе 0,14 процент лакхъе а.

Къаьнарча термически крекинга установкашка укх тlеххьарча массехк шера вlашта оргайахаш тоаеш хьайоагlа цар технологически схемаш. Установкай цхьайола узлаш тоаяраш [illegible] хилийтар укх тlеххьайта [illegible] установкай балха [illegible] комбинировании крекинг установка [illegible] Из тайна [illegible] меттиг мехкдаьтта [illegible] дизельни дегарах арахьча [illegible] совгlа из [illegible] гlерташ керда хий а [illegible] йоахал арахьча теплообменних оттаьар. Цу чу мехкдаьтта дlоахдаро йиш хилийтар мехкдаьтта дlоахьаро [illegible] кlезиг - дукха кхоже, хий кходе а нишк паргlатйоалийташ а, хlаьта из тlеххьарар вlаштlоьхьаккхаро [illegible] дир ерригача установкашта мукъ дукхагlа тlаболда а, хlаьта установка денош бийсанаш беча балха овсарле лакхье а. Цунах, ерригa лаьхка продукци дукхагlа хьаьр 38 эзар сома наьха, цунга хьежа лакхьенай къахьегама овсарле а.

Юххера а, цхьаьха технологически хьесапеhа, шоллагlа санна йола мероприяти. Цхьан установкерча стабилизаце блоке тийхьеннача теплообменникий пучкаш хийцар, хlаьта цо йиш хилийтар йоахдаьх шаьха пайда эцара тоаде, бедалцара бензин кхы тlа а 0,4 процент дукхагlа хьахъоаттаде, юххера а, стабилизаце блока шиз лакхбе. Цу мероприятешца хилийтар алхха шоалагlча ах шера ерригa хьаьш йола продукци 72 эзар сома мела дукхагlа арахеца а, завод хьайiдача къахьегама овсарле 0,2 процент лакхье а.

Ремонт яра гlулакх лаъагlа вlаштlехьаккхар чотах текуши ремонт яра ханаш ерригача установкашка хlана лаьн аьнна лоацъьаь планахчул 1—5 денне бийсаннем. Цу долдача хlамаца укх тайпара результаташ елар: установкай балха овсарле деннен бийсаннен юкъера лаьрхlача лакъара чотах ерригa хьаьш йола продукци планахчул 2,3 процент лаьрхлаьаккхай: мехкдаьтта сийрда продукташ дукхагlа хьакъоастарах 0,52 процент алсамдаьккхай уж, установкай балха хайlаьхьарех ремонт ца еш цар йоаха ха доацарех чотах плана тlа оттальча ханал совгlа баьча балха кхы тlа а 1,5 процент валови продукци елар. Керттерча дакъе уж [illegible] понятеш яр къахьегама овсарле лакхьелга вlаштlехьаьккхар.

Цхьабакъда, цара шийса белгалара бол баьб гlоина йолча службайн цехийн болхлой къахьегама овсарле лакхъяра а. Масала, технологически установкай шинкаьта ремонт еш укх тlеххьарча ханнаца практически кулгаца беш бар турбаш хувцара болх. Из lалаьйнате хьеш йаьхеш процесс а. Из белх бара сoахьа дена юкъейоалайир автокран. Къахьегама [illegible]. Из бахьан долаш ремонтникий балха овсарле турбаш хувцара операценашка 15 процент лакхъелла.

Сахьат дола lаьра насосий цилиндрашкь хьоаччача хана ремонтникий къахьегама овсарле юкъера лаьрхlача 13 процент лакхъенай, насосаш, вlашагlа ца а йоахаш балха меттигаш йолча уж балдаш кхоачаш а дац. Цу гlулакха лаьрхlа хьаьдай къаьстта шийл тайпара приспособлени. Насос вlашагlа ца а йоаккхаш бола беча меттиге цилиндраш хьакхахьаре, цул совгlа мукъхьанккха укх тlеххьарча ханнаца духхьал уж балхаш дени доаттаьъ станок.

Белгалара эффект елаb къахьегама тоадамагlа йола приемаш lомаяро а. Масала, № 1 а № 2 а йолча цехий лабораторешка 54 саго lомаьй цхьатарa кхокха анализ еш бодаб лаборанти Е. И. Кучаренков Ф. [illegible] балха опыт. Дукхача лабораторанта цо повкьоасталь хьаь вахтагlа цунна сахьат ха кхо а ль, цу юкъа кхы балхаш де. Дукхача кхыча специальностий опыт lомаяро а йиш хилийтар заводерча гlоина объекташка балха овсарле лакхье.

Цунца цхьана белгалдаккха доагlа коллективаща ерригa дороприятеш чакхъяха ца мега а лаьрхlа хиначa тайпара къахьегама овсарле лакхъяра эффект ца хьакха а хилар. Гlулакх миштад аьлча, хуьца лаьрхlиар заводера мощность дукхагlа хулга хlана а тlехьа юхадеттаh йолча къаьеннача оборудоване цхьа дакъа. Масала, технологически установкай балха тоъа лекхъаро еш я къаенна насосаш. Уж хlенa цхьаццхьаьнца хувца а хувцаш латт цар метте балха овсарле лакха йола хlанзарча тайпара центробежни насосаш а „уттаеш. Сохха цу тайпарча 2 насоса меттех оттае лаьрхlадар электрическтаца кхестаю КВН яхача тайпах йола насосаш. Цига балхаш лаьр «Грознефтехимремстрой» треста — № 3 йола ремонтно - гlишлоцьяра управлени яр. Цхьабакъда, насосаш хувцара балхаш геттара во дира гlишлошьерашца, хlаьта, юххера а, цар юкъагlаьккхар из геттара дикка мероприяти юкъейоалаегта. Уж насосаш хувцаро йиш хулийтаргьяр ерригa хьаьш йола продукци кхы тlа а 60 эзар сома мела хlана хецац аьнна дукхагlа арахеца.

Къахьегама овсарле лакхъяра дешай еш йола терко дlахо а лаьгl ца хийта дерхl грозненски крекингистий коллективо. Уж гlулакхаш кхоачаде лаьрхlа мощностах алсамъяхарех технико-экономически хьесапаш тоадарех перспективни план оттадьй 1968—1970 шерашта а. Уж планаш кхоачашъертхиларга тешаме долдака йиш йолаш да.

Р. МАРТИРОСОВ,
КПСС XXIII-ча съезда цlергlча Грозненски крекинг - завода керттера инженер.

(Дешнаш 1-чу агIо тIе).

вешта аьлча 1961 — 1965 шерашка юкъера лаьрхIача пхьан шера боарамал 13 процент дукхагIа. Йаат даьккхара гIуллакхна дика кьоршамаш даьхад Украина, Белоруссе, Прибалтика, РСФСР IаьржаI доанача латтай вона, дукхахча кхыча районий колхозашеи совхозашеи.

ЮБИЛЕЙНИ ШЕРА ТОЛАМАШ

Масе тайна боахамашка лаьттанара йоала кхьйола кертера продукташ укх боараме аьхай: боамбибелал — 6 миллион тонн, шекара свекла (фабрични) — 86,8 миллион тонн, генараш — 6,6 миллион тонн, коартолаш — 95 миллион тонн, баьццаlарш — 19,8 миллион тонн.

Йаат, боамби - белал, шекара свекла, генараш, коартолаш, баьццаlарш, кхьйола продукташ эшара пачхаьлакхен план тIехкхоачашьяьй. 1967 шера йийца ялат 57,2 миллион тонн хилар; из кIезагIагIа да пул хьалха дахача шера кйначул. пхьабакъда, 11 процент дукхагIа да юкъера лаьрхIача 1961 — 1965 шерашка кйаьчул.

ДIадахача шера доахана продуктивность лакхъеннай.

Продукт луш дола доахан. 1968 шера 1-тIа январь хьатIакхоачам аьча перепиcа даннеех масе тайнарча боахамашка укх боараме хилар: доахан 97,1 миллион бежан, цу даькъе детта доахан — 41,6 миллион етт, хьакхарч — 50,8 миллион, жаI гаьзарийк — 143,9 миллион.

Хьайбай продукташ дукхагIа аьхай боахамий ерригача категорешка, из хьаьхех укх даннеша: дулх (пхьалкадаьккхачул тIехьагIа) — 11,4 миллион тонн, шура — 79,3 миллион тонн, фуаш — 33,7 миллиард, тха — 395 эзар тонн.

Хьайбаех йоаха керттера продукташ эшара пачхаьлакхен план кхоачашьяьй: бежан дулх — 125 процент; шура — 117 процент, фуаш — 119 процент.

Тоаденнах колхозий финансови хьал. Колхозий ерригх дохот 31 миллиард сом совгIа, е 1966 шерарчул 5 процент дукхагIа хилар.

Цхьабакъда, юртбоахама культурай хьувкъаш лаахана продуктивности мехка дукхахча районашка хIанз а лоха я.

ДIахо а технически кийчъаьй юртбоахама производство. ШIадахача шера пачхаьлакхеноз колхозашеи юрта боахамга хIаахийта капитальни вложенеш 13,1 миллиард сом. е 1966 шерарчул 10 процент дукхагIа хилар. Юрта боахамга кхачар: 286 эзар трактор физически единицашка лоарIаш, 146 эзар грузовой автомобиль, ялаташ чуийну 96 эзар комбайн, боамби чуийну 6 эзар совгIа машин, кхьйола техника.

СССР ЦСУ хоама тIа дIахо йоаx, масе тайнарча транспорта грузооборот дIадахача шера 3179 миллиард тонно - километр, е 1966 шерарчул 9 процент дукхагIа хиннай. ТIехкхоачашьяьй машиннаькъа, форда, хин транспорте къахьегама оперативна лакхъяра план. Пайда бара план бIарча хьаьйица транспорта ерригача тайпашта тIехкхоачашьяьй. 1966 шерца ниийсбича пайда 16 процент дукхагIа хиннаб, цу даькъе машиннаькъа транспорте 10 процент лакхбеннаб из, форда транспорте — 30 процент, фетарча транспорте — 50 процент совгIа.

Электровозашеи тепловозашеи дуъ увзаш долча машиннаькъий дIоахах шера 7,5 эзар километр тIа а кхийтта, хIанз 96 эзар совгIа километрга дIакхаьчад.

СССР ЦСУ хоама тIа йоах, пачхаьлакхен централизованни капитальни вложеней чотах 1967 шера болх бе йолаьлийта керттера фондаш 37 миллиард сома мехьа хилар, вешта аьлча 1966 шера болх бе йолаьлийтарел кхо процент дукхагIа. Ерригаш а, централизованни вложеней, хIаьта миттa колхозий, бахача мехьа ахчани чотах хьаьгъьраш а тIехьа, болх бе йолаьлийтай 51 миллиард совгIа сома мехьа кертера фондаш. е 1966 шерарчул 7 процент дукхагIа.

ШIадахача шера болх бе йолаьлийтай 400 гаргга керда йоакха промышленни предприяти а хIаьта миттa болх беча предприятешка Iалаьвнате дукха керда цехаш а производстваш а.

Производственни мощносташ болх бе йолаьлийтай юрта боахане. Хий дехкаргдолаш чудерзаьхх 252 эзар гектар мерда лаьтташ. 714 эзар гектар сов тIаьхен ушал латтаки хинна лаьтташ дехкьалеш балхаш хьаь.

Халкъа боахамга дIалхийта капитальни вложенеш, чуIе кIоашаш хьалъарга колхозашка дIалкхийтари бахача наха дIалхийтари а тIехьа лаьрхIача. 56 миллиард сом совгIа. е 1966 шерачул 8 процент дукхагIа хилар.

ГIишлоньча къахьегама оборотоне лакхъяра залани кхоачашъяьй.

Пуша пхьана гIишваш хьалдеча хIанз а тоьал довккий кхоачамбоцараш да. Производственни мощносташ болх бе йолаьлийтара планаш

йцара кхоачашъяьхи.

Халкъа вашарашка дIалхийтарах ахча Iоадаран пайда кийца къаман дохад. йоах СССР ЦСУ хоама тIа, 1966 шерарчул 6,7 процент дукхагIа хиннай.

Шера юкъера лаьрхIача халкъа боахане бахха боаз боахлойн гIуллакхера наьх 82,3 миллион сагагIа кIа а кхаьчаб, пул хьалхагIа дIадахача шерашка ниийсбича 2,6 миллион саг, е 3 процент дукхагIа а хиннаб.

ДIадахача шера, пул хьалхагIа дIадахача шерашка а ма хара, хьаьбеха болх боашаш мах хиннабаш мехка.

1967 шера салоIаш ши ло а долаш пхе дийнахьа болх беча кIирага боахаш хиннаб боахлойн гIуллакхера нахи.

Къахьегамхой ерригха реальни доходаш бахача наьха хIара сага сих лаьрхIача 6 процент дукхагIа хиннай. Халкъа боахамера белхлойи гIуллакхерча наьхен бетта юкъера ахчашка лоархIаш доала алапи 4 процент дукхагIа а хиннa. 103 сомага дIакхаьчах. Потребление общественни фондашкара теца ахчани льготаши дIатIатехача бетта юкъера алапи 139,5 сом хилар. 1966 шера 134,2 сом мара ца хиннача метте. Общественни боахане болх барах колхозой къахьеганах тела мах 6 процент лакхбеннаб.

ДIадахача шера потребление общественни фондашкара бахача наха кхачах тайн - тайпарча ахчашеи льготашеи 49 миллиард сом ахча, вешта аьлча 1966 шерарчул 7,7 процент дукхагIа.

Пачхаьлакхен [illegible] торговле розничи товарооборот дIадахача шера 122,2 миллиард сомага кIа а кхаьча. кIаьиш нийсбича мехашка лаьрхIача 9,4 процент дукхагIа хиннай. Мехка экономика толаме лоьгIалаьро, розничи товарооборот лакхъяьро, бахача наха леш дола гIуллакхаш тоадаларо IалашдаьI ахча дай на душ лелира.

Пачхьалакхен кооперативни предприятеша а организацеша а, хIаьта миттa бахача наха а хьалъьа а аьха, эксплуатаце хIоенай 1,9 миллион совгIа дика кийчъь верда квартираш: пул совгIа, колхозашка хьалаьх 375 эзар чуIе цIенош. Эксплуатаце дIоеннача квартирашкарeи цIеношкарей ерригa чуIе моттиг 103 миллион квадратни метр, е пул хьалха дIадахача шера тоьовеннашeч эксплуатаце дIоеннa дукхадел 1 миллион квадратни метр дукхагIа.

Пачхаьлакхен колхозийи ахчан чотах хьаьгъьй 1 миллион 647 эзари дешаякхочa моттиг йола общеобразовательни школаш, дешa дахa хa йоацача берий учреждении — 535 эзар моттиг болаш, дукхха больницаш [illegible] культурни-бытовой гIуллакхаьтa лаьрдIа дукха кхьйола объекташ.

Цхьабакъда, чуIе цIеношеи культурно - бытовой гIирсашеи 1967 шера хьалдаа планаш мехк бIарча хьаьйица а дукхахча республикашка а йиза кхоачашьяьх.

Бахача наха цIерIа аьна гIуллакхаш дара дича бахкий шера кхин бIарча хьаьйица 100,4 процент кхоачашьяьй. Городашка, горол тайпарча поселкашка, поттошка мах бахача моттигашка шера гаи чуIйна миллион совгIа квартира.

ДIахо толамаш дахьад халкъа образовани, IилмаI, культура дегIайоалаеча. ДIадахача шера денара бе-бетча тайпашца чухалаьчи 76 миллион гаргга саг. Халкъа боахане болх хьейттив лакхера юкъера специальни дешара заведенеш йистелха бахни 1,3 миллион гаргга специалист, цу даькъе лакхера образовани йолаш 500 эзар гаргга саг. Цул хьалха дахача шераца нийсбича вузашеи техникумашеи йистелъхараш 170 эзар саг хIанз хиннaлац аьца дукхагIа хиннаб.

Боикка болх бьаьб бахача наха ду медицински гIуллакхаш дIахо тоадеш. Масе тайпарча специальностех берий лораш шера 24 эзар саг дукхагIа хиннаб, больницешкара меттиг — 80 эзар совгIа дукхагIа. Миттa дукхагIа хиннад санаторешкара, санаторIача цIеношкара, пансионаташкара [illegible]

СССР ЦСУ хоам бу Советски Союзе баха мах 1968 шера цхьоалагIа январь хьатIакхоачам 237 миллион гаргга саг хинна хиларах.

* * *

КПСС XXIII-ча съезда решенешка хьежжа тIайийна КПСС ЦК сентябрьски (1967 ш.) Пленуми вордхIаьагIа хержача СССР Лакххьарча Совета кхоалагIча сессе сонашкаш хкачан а кеш. 1968 шера 1-ча анваре дени чакхоях советски халкъа вахаве-торе дIахо лакхъерIбола гIуллакхаш.

Партеи правительствах сиа йоалахе хIана жац а душ. Мехка шера пирлизам латт пятилетка халал хьалха — 1970 шера 7-тIа ноябрь хьатIакхоачаделье кхачашъяр дукхьа лалир ерригача халкъа махвара социалистически ихь.

(ТАСС).

БIАЬСТАННА—ЛЕРТТIА КИЙЧО

Iа... Вехитохкаме ха я из механизатораштa. Тоаль, лаьтта хьекха дIаоттае еза ерригa техника, бIаьсти йоаллaше кхашкара балхаш де кийча хургйолаш. Пулухьа боикха терхам чIабахийта боаа ремонтни балхаш сихха чакхдахара.

«Укхаза болх бер коммунистически къахьегама коллектив а — аьнна йоазув доал Ачхой - Мартана района «Лермонтовский» совхоза мастерске дIачувоалача. Районни производственни управлене керттерча инженерапа В.-Х. Болтабиевца ремонта дIаоттаьча трактораштa юкъе гIолла хьалдоагIа тхо. Хет-хетача дIа-аьа кхайса ла «Беларусь» трактора гоамъенна чархаш. гусеничи тракторий каретхаш. гусеницаш, кхьйола батхалаш. Наьха-м мастерске шкафаш-стеллажаш хулар. укхаза гуш яц уж.

— Мичай шуи стеллажаш?—

хетт аз.

— Ераш я, — цIелг дIахьех мастерска заведующе В. Н. Нахиенкое пела юхе латтача кхо-дих аьнх тIаухлача гоама кегаш долча нетолагахьа.

Тракторах хьалха фенташ а кхьйола кегий оатхалаш а дIачухьа моттиг яц механизатораштa. [illegible] халаш йовш моттигаш кийслу. Шеф хилча цу чу дIачуьна мара воацар тракториста трактора дефицитни оатхалаш...

15—17 трактор ремонт е пхьатарца дIаоттае йиш йолаш я укхазара типови мастерской. ХIаьта цига дIанз латтавари... 10 я. Боахама ремонт е езаш тракторан кхы йоацмаге дац из. Мастерскера цар моттиг автомашинна дIалаьцад. Пхиь-аьн автомашинне а ремонт еш.

— ЦхьоалагIча квартале техника тоалоа план кхоачашъергйий хаш? — хьаттар оана боахама керттерча инженерага.

— Пех шие яи! 23 февраль хьатIакхачалехьа план кхоачашье йош деннед ваха. — йоах цо. Дина тохабелча механизаторашка дулургдолаш хIама да из. Укхаза болх ваала дел. Январь бетта 25 дийнахьа цар ремонт аз аьнн аранаш 4 трактор я, хIаьта шIачул тIехьагIа тоае езараш 17 трактор я. Болх тоабара февраль бетта шерда залаш хIама дац.

— Фу бахьан доацаш хетт автомашинаш?

— Гараж яц тха,—йоах Дзейтова.

Гараж аз Мастерскоиа улув цIеча кирпичах хьалъь дина гараж я, бакъда из... нораш а маIараш а йоацаш латт. Кхо бутт ба из шитта латта. ХIаьта шофераштеи слесараштеи машинаш [illegible]

— Кхо бутт ба аз совхоза керттерча инженерага маIарашта лахашаш де сварочни аппарат оха, — йоах прораба Р. Дзеутгиреева, — шуших хулаш хIама дац.

Тахан - кхоана доалтург да а кхашкара балдаш. Бакъда «Лермонтовский» совхоза кургагчоlа специалисташ [illegible] Iаьра бетта йиъ - диъ трактор тоа а аш дела беши болща ба уж. ТIахкха мода бацаба ук тракторашта ремонт аь?

М. КОСТОЕВ.

120—130 процент норман кхачачанна Малгiабека района «Ингушский» совхоза тракторишта ремонт еш болча слесараш В. Хайдарова, А. Бимбузурова.

СУРТА ТIА: В. Хайдаров (аттоьна), А. Бимбузуров двигательтоеш болаш.

Н. Кабардоново сурт.

ТОХКАМ БИЧА ГУЧАДАЬННАР

ДЕГIАБОАГIАРГБА БОАХАМ

Укх пятилетка боахама массадола даькъа рентабельни хилийта — миттa да тха колхоза коллективо шийна хьалхашка оттадаь дехар.

Из кхочацдеча дика ца йоал тха укх тIехьарча шерашка. Белгальклал лакхъенай артела экономика,-дукхагIа хулаш латт колхоза кассе Iоадеш дола ахча.

Дика бермат даьлар тхона дIадахача юбилейни шерах а. Дика гIа баькхар оаха цу шера.

Дахьнена 2390 тонн ялат дIаделар колхозо (план 1600 тонн), дулх — 3280 центнер (план 2300). шура — 13.580 центнер (задани 12.500). Цу цифрашка хуша да девеш хьахьех колхозошна хьинаре къахьийгалга.

Дукха лехбаьб продукцега дIабола мах а.

Маьха доза дац тха бежана а хьалкий а дулх.

Дукха ба тха колхозе кхычарна хьехкам телаш, хьинаре къахьегаш бола нах. Районе сий деш, цIи хеза я тха № 2 йола тракторни бригада. Цунна кулгаl деш ва Ленина орден долаш йоикха опыт йола механизатор Воробьев Виктор Константинович. Цу бригада коллективо 2000 гектар хулача хьаттан тIара юкъера лаьрхIача хIара гектара тIара 27,2 центнер йолаш кIаи мудхи чуийцар. ФугаьIьмикха хьажиIа гектара тIара 40,6 центнер чуера укхаза плана 43 кепиг кIезагIагIа ахча дIа а укийташ.

Велгалбаха, хоастабе дош цу бригадера пхьабола механизаторши. Растульно Александра ший «Т-74» яхача трактораца условни оахам дIакхачийтар 1935 гектарага (план — 1660). Жеребцов Васие кхы а лакхагIа ба из кхохам. Цо из сапна йолча трактораца 1951 гектар условни оахам дир. Дорохов Алексей а висанзар царех тIехьа. Цун «МТЗ-50»яхача тракторо 1300 гектар условни оахам дир, планал 380 гектар дукхагIа.

Шоай боахама экономика аIеча дакъа лоацаш ба тха хьайбаш леладераш а. Дика производственни толамаш доах тха ферма коллективо. Болх бе нах оарцагIа баха хоеш ва цун заведующи Хатагов Сергей Харитонович. ДIадахача шера хIара Iаттагара 2691 килограмм шура яьккхар укхаза юкъера лаьрхIача (задани 2200).

Дукха ба ферме хьалхалаттараш. Цар хьехкамаш кхы а лакхагIа да. Масала, РСФСР-а Лакхехьарча Совета депутата Рыбалко Марин Александровнас ший ткъаь Iаттах хIаранегара 4058 килограмм шура яьккхар—планал 558 килограмм дукхагIа. Галушкина Лидия Ивановнас 3356 яьккхар (план 2700), Хашиева Зинас — 3100 (план 2500).

Юкъера лаьрхIача хIара бетта тха доярка 150 сом ахча эц. Хьалхе лелераш 260 сомага а кхаьч.

Ший махулха дикагIа доахан леладерий хьашташ кхоачашде гIерт колхоза правлени, партком. ХьалхагIа хаст - хаста дIаухар фермера болхлой, цар хотаметта хьабальхараштa юкхьанца шоай болх лерттIа хацар, дукха ха оазр уж Iомабара. ХIаьта из ферма хьокхананта воча оагIора Iаттъар.

Укх тIехьарча хана хатталхьа мара саг дIаходац, дукдагIбараца шоай вахар фермица дийзах. Фу бахьан долаш хиннай из ергаьо?

Оаха дукха уIла йир цу дола. Юххера а доахам леладерий безам шоай балха дукхагIа тIагIоргбола наькъаш норадир тхоно. ХIана дорна, скотника цар ферме дукхагIа болх ме бу алапий дукхагIа эц. Масала, 3 шерагара 5 шерага кхаччалца болх бальчоа цун беттарча алапена IотIакхет кхы а 15 процент: 5 шерагара 7 шерага кхаччалца баьчоа — 20 процент, 7-нел тIех баьчоа — 25 процент.

Цу системах тел алапий оалхазараш леладечарца а.

Из гIудах чIоагIа лоаркIаме да, къьостта хIанз, хIана аьлча тхоай боахама специализаци е гIерт тхо укх пятилетке. Специализаце керттера доаьхош хургда доахан, оалхазараш леладераш.

Пулухьа цу доаьхошка тхона вош опытни, массахана а цига бахд бергбаха кадраш. Уж ебоагIбу оаха хIаннзехьа а.

Дагадохкарах дьи хIана яц оаха из специализаце оагIа. ДIадахача шера август бетта деха къоаламаш ба а доана цу гIуллакха уIла еи аьгIай тха экономически анализа бюро, специалисташ, кугалхой — 24 саг. Тхона гучадаьлар тхоай артель доахан леладара наьгъа тIа яккхера лард кийча йолга.

ХIана дIайоалайнча специализаци чакхъергьа 1970 шера. ХIанз тха боахане 20 эзар кана-котам я. Ер цу чакхдоаллаш уж хургьа 30 эзар, 1970 шера — 50 эзар. Помещенеш хьалъьра кхоачаш баьб, пачхаьлакхено а ковкьостал ду тхоца юхалург ахча а телаш.

ХIана тIабохийт оаха оалхазарий боахане миттa торхам? Цо тхоаштa пайда хургболандь. ХIанз хIара эзар фуах тха дIалода 62 сом ахча, пачхаьлакхенга оаха уж доах 68 сомах. Колхоза 6 сом пайда хун хIара эзарех. 1970 шера из пайда дIакхоачаргба 16 сомага.

Аналино хьахьеx доахана боахам а миттa оаха дегIаухаргболга.

Оалхош дагалаьцар хIаннзехьа а кхоачалде гIерт тхо. Цхьаннадола доахан механизированни хьасане детта долалаьа, дикагIа Iувах ду Iаьсашта, шорна юкъера дикагIдарш хьаькъестадеш деттача доахах дIадетт. Миттa да из доладьр.

ДIадахача шерашкарчул дукха лакхагIа да оаха укх шера тIаьIица социалистически дешаш.

ХIаьта оахош декха деш кхоачаддургхиларах, тешаш да тхо.

М. ЗОЛОТАРЕВА,

Сунженски района Кирова цIерагIча колхоза экономист.

ПЯТИЛЕТКА ХЬАЛХАЛАТТАРАШ

КЪАХЬЕГАМЦА ДАЬККХА СИЙ

Чоалхане а бехктокхаме а болча вахара наькъ тIа дукха оттонаш, халонаш а кийслу. Къахьегача саго дукха тамаш яц царех. Цо дика кхетаду хала йоацаш оатто ца хулга. Цхьакха а дикалар де атта кораш ца доалилга. Ший вахар, ший дегIIоаче цунна гу халонаш еша а ши хьархIа гIуллакх кхоачашлоцца. Миттa уIла йолаш саг я Урус-Мартана района «Горец» совхоза цхьоагIча отделенера ферма доярка Аристова Анна Васильевна. Ферме къахьегача наха чIоагIа сий а деш «тха Васильевна» оал цунах. Массанена а кералоагIа цунах ала дешаш. КIезига хилац цунах дувцараш а.

— Пхьа бийса юкъъехача хана, парте райкома совещане хиннх цIавеаIар со, — кхаш дувц ферма бригадира Гишаев Султана, — пондан чудоахкача цхьоалагIча корнуса юхе аьали Iоп удаш лелаш саг вайра сона. Фуд-теш цига хиннар аьнна машина тIара Iо а ваьнна тIавахар се цу сага. Из яр Анна Васильевна. Электрически лампа сердалонах хьагора цун бIаргтех Iоуха хий. Фу хиннад укхаза аьнна аз дIаалалехьар корагIа аьнна хьувза кхалеаг ший дега бала бувца йолаелар. «Белиниа» хала самогаш ба. ВIалла ца гоеш Iнмран кхача веда укхаза,—йоалар цо. Бийса кха ха ма йий ер. ХIана ветеринарни фельдшер йокуев Iмран Урус-Мартанера воалае атта дац, Iаттага хьана вай аьнна кхий чу дIачулаьлар тхо цун сатеде гIерташ.

Доарка кхача бесса миттa чIоагIа гIоарал дийна лацар бежан. Нертба аьнна хIама долаш мичаб етт, Iуйрийна моелаверга вай ветфельдшер чутIо аьлча а цу бийсачна цIаяхалар Анна Васильевна. Шин-кхаь дийнахьа хана берага хьожаш санна ший Iатта гIуллакх деш чакхьаьлар из. Ферме йолча концентратех тоьаш ца беш цIагIара маькх а-тух а кхухьаш лийлар из етт тоабаллилца.

Саг шийна тIаднллача гIуллакхах дог лазаш, из кхоачаш да дича са ха тувии хуле, цунна карагIдоалмолагIа хало эшае, ше де лаьрхIар де. Цун хьинаро балха уйла чуйоссаю паьха легашка, узлув къахьегача ножкьостий вахаре хьатIаавалалу дикагIдолчун, толамагIдолчун аIиргаш.

Атта бац хьайбаш леладерий къахьегам. Са тессача гIоне бийса ахкалха болх беш хул уж, шоашта хьалхашка латта вехкар лерттIа кхоачеше, цоьх бенна тешам боа ца бе, шоай сий лакха лоаттае уIла йолаш ба уж. Пулухьа вехьа боиц цар къахьегам. Ферма коллектив дахи хьалхалатт совхоза хьайбаш леладераштa юкъе аьржача социалистически ахье. «Хьалха санна, — йоах ферма партгруппорга Гачуев Ахьмада, — доаркашта юкъе хьалхара моттиг Аристовайта я, Анна Васильевнас доаха толамаш дег гIоадоахаш ма. Ха аха саг из але а салаIар фуд ца хоаш къахьег ца. ДIадахача шера толамагIа йолча доярка хIара беттача Iаттагара ши эзар гаргга килограмм шура яьккхар. хIаьта шIанах ялхха езаш хиннар цаIи дзи эзар мара дара. Укх шера кхы а лакхагIа яаккхараш тIайийнад цо — хIара Iаттагара шиъ ахи эзар килограмм шура яккха дош деннд Анна Васильевнас.

Тха къоаньал леладенна тоьал ха аьнар тхо дагIача лохорча дегIара, пхьа ший тайнара хьоарчадь сийрда хосанка а тулхаш йола кхасаг хьагучаьлча. Цун йолаlар, бIаралаьдар шийх бIубеннача сага гIара дар. Сона хеталелар учетчик, йостхкня, е пхьа тIуллакхера саг ма йий ер аьнна. Къонахашка хьа а тIайтта Iоха, Iоха аьлар цунга. «ЯтIа йиш йолаш дац со, вIалла хIама деше а кхойтта че ма йий са йоаде езаш», — аьлар цо ела а хьела. Ва Маруси, шортта доахар ма дий вай, из доаьхар хьайбаннтa скотникашта лерттIа телаш ала йиш яц. ХIанз-м салеIача хIама ма дадар аьнна, аьлар Гишаев Ахьмада. Скотникашта хац сона сапна из доаьхар хIара Iаттага миттa кхачийта еза. Пулухьа из декъача хана се се цига тIахила еза. Со укхаза яр-м кхы дар. Из вай хьалха дийна хIама дицдалийта сий хьо, Ахьмад. «Фу дир вай лийнар», — аьлар бригадира. Барда ферме кийчбара гIуллакх вIашттIехьдаьккхар да-их. Гаьича арахьара тIакхухьа барда ферме кхачалехьа шелхаце ма хулий. Укхаза из кийчбеш хилча хьайбанта найдане хургбар-кх из. Производственни управление вайна барда кийчбу чанаш хьожалай. дукха ма гоеш цIа а ахьаргья вай уж, бригадира аьлча сийрдабьалар цун ши бIарг. Производственни вахарах дахьц кхы а цхьанца гIулакхаш дийнахул тIехьагIа тхога Iадика а йийца сихха аравьлар доаркa.

Делкъа ха хулаш латтар. Iаьа малхо гIоттаьчa лаьттеи Iанарах дика бIаргагацар хьайбаш чудоахка помещенеш. Бакъда, йоагача электрически лампай сердалонах хьагора массинахьа болх беш боахка доаркаш. ТIаувзаш латтар йол, доаьхара концентратш. Хьахозар дехьара а сехьара а доаркашa шоайна деш дела къамаьлаш. «Анна Васильевна, хьо йолча хьалний боагIа», — аьлар бригадира. Вух хьехкадеш латтача Iатта шетка хьекхаш йоадлача кхалсаго еиаъьехаш аьлар. «Тхо масса а хана раьха ца хьаьнашта. Марша доагIаалда шо», «Васильевна, хьа питомашта миттa хет, гучох во вахар дац аккар дар», — аьлар отделене управляющи Магомалов Ахьмада. Пхьа ча мергIалг Iонежа доадаш цIена яр йIайхача помещене. Шортта доаьхар улар хьаьнна. Йоалан летташ бола электрически доалкаш кийчъеш боахкар доаркаш.

«Анна Васильевна, хьайна хала дене пхьан миттa се йолча оаз», — аьнна кхайкар къона доарка. «Укх сахьате, Хамисат?! — аьлар Аристовас. Тхоцара къамаьл хоадарах тхона хьалханка бехтаеш а аьнна къонача доарка тIахкар из. Йоалан летташ йола аппарат нийсъеш ихьа мекъ аьккхар цо.

Анна Васильевнас шефство лаьттаю дукха ха йоашаш ферме балха еача Бинлева Хамисата, — аьлар бригадира. Тхона хетачох дика доарка хургьа Хамисатах. Опыт йолча доаркай балха бIарг лекхаш, ше балха вегарг мел дир карадерзаде а из лоаза а гIерташ я Хамисат. КIезига бац ферме шоай балха гоьвзл лерттIа карарзаьа, цун къайлеваш кIоарга йовшаш бола доаркаш. Тахан цар дег тIара бараш оал шоай эгара хьалхарча хьехархочo Аристова Анна Васильевнайна, сийтонь дикагIа шу да цо ферме къахьега. Цу хана деша ше Iоаьь бохкха опыт кхалдарна цIайоеийт цо доаркашта.

Саго сий къахьегамца мара дикхац. Хало а оатто а хьеш, ше лаьрхIар кхоачашдеш воала саг наха дахи доархIаш хул. Ше сий цхьаьн дийнахьа хьалгулаш дац. Цун хьаст ба къахьегам. Вера хана деш къахьегаш безаш хьаенай Анна Васильевна. Къахьегача деналле хьалхийнай из. Шаккха дийнац сона сай дадь дешаш: «Ийнг, тахан хьо эттара хьалда балха йода. Цхьаьна хана, мел хьанкха хале хьай моттгьа нийслойн а, нахапара пхьа вадела ца доаделаьх. Iа къахьегарча хьежжа мара дергад хьа сийь». Из дадь хьехар дин ца душ хьайоагIа Анна Васильевна.

Паус дешаш а шераш а. Наьха вахар хоадеш а, сийрдадоаьхкаш а, хьаьнна къахьегаш а тахкдаьннах уж коммуниста Аристовай вахаре. Сооха ненсе тIа яхачул, тIехьагIа дукха цIагIа агIанзар ца. Вера хана деш къахьегаш хьаена кхалсар вола а балха яхар. Тахан цунна карагIдулачa дикача гIуллакхашка хьагоIт къахьегамца ший вахар дийза саг мел декха сий долаш ва.

М. АУШЕВ.

[illegible] кхоачашхургча дукхача хана деш дагадеьнна. [illegible] педагогически институт. ХIаьта хIанз?

ХIанз дIайоладенай Iаи хьалхьара экзаменашцарна сесси. Из а хьалда санна дика дIахьа еза. Цхьаккха а минут ехьа ца йоаш хIара экзаменага йоттIаш йола кийче ю Нохч - ГIалгIай педагогически института естественногеографически факультете деша агIача Баскакова Раиса.

Аьл еза хIара дешаш [illegible] общественни [illegible] хара юкъе хьинаре дакъа лоаце ма хилар а. Факультета [illegible] [illegible] ма доаье йоешаш, шоай группа [illegible] [illegible] [illegible] а. Цул совгIа нийна [illegible] дахала молагIа а гIуллакх [illegible] ца деш цIакха а йа.

Сурта тIа. Баскакова Раиса экзамен дIаяла кийчлуш я.

Ю. Бабцоева тексти сурт.

ТОРГОВЛЕ ДВОРЕЦАШ—ЮРТАШКА

Воикхая бахха универсальни тика, бокъонна йола торговле Дворец, хьийийлай Воронежски областа Новая Усмань яхача юрта. Мах беш ши зали 1300 квадратни метр моттиг йола массеха гIирса [illegible]. Областа юрташка дасти хьаьвергья кхы а бархI из тайпа торговле Дворец.

Кооперации чIоагIа дегIаена хилайх товараш [illegible] Воронежски ахархой [illegible] боарама лакхал. 1960 шера Воронежски областе болх беш 2941 тика. Цар товарооборот 290 миллион сом яр. ХIанз областе хьийийлай пхи эзар гаргга торгови предприяти. ДIадахача шера 11 бетта 436 миллион сома мехьа товараш дехкад. 1970 шерал областерча мехка потребительски кооперацие товарооборот 570 миллион сомага дIакхоачарьа.

ХIаьта ахархоша йиераш фу хIамаш а? Воронежски областа юрташка бахача наха 1958 шера кооперативни тикашкара ийцай 550 телевизор, 1375 радиоприемник, 500 баракъаш хутта машинаш, 100 пианина. 1967 шера ийцадь хIамаш массеханаза дукхагIа я. Юрташкарча тикашца ахархошка ехай 2.770 холодильник, 17500 телевизор, 11 эзар баракъаш хутта машинаш, 600 пианино, 202 легковой автомобиль, 1.800 мотоцикл.

(АПН).

«СЕРДАЛО»
3-гIа агI. 30 январь 1968 шу.

ДУНЕ ЦХЬАН КIИРАГIА

СОВЕТСКО-АНГЛИЙСКИ КЪАМЕЛ

Советско-английски гIулакхаш лосзаё а уйла шовзза Лаьттар английски премьер-министр Г. Вильсон аьхкагIа Москве харцен кхин а Советски кулгалхошта а юкъе дIа-юха дагабоалаш хиначу къамаьлашшен дувзаденна. Дунен халкъашта юкъерча гIулакхий лоархIамегIарча дешийн шин мехка юкъера гIулакхаш дегIаладахара перспективайн хьакхехье дилар къамаьлаш.

Вильсона визит бIарчча хьийнача пайдана хиттий дуккха хет дрвбол деххьарча прессана, эттара хьалхарчи аргIаенна английскичов, хIана аьлча шоай тхиайн позицеш вIашн дикагIа кхетае торо ешай цо шинна а оагIонна. Английски газеташа аэду СССР-ан Англенея юкъера бувзамаш дегIадоаладера шоаш раьза хилар, къаьстта а цхьана экономически, Iилма-технически, культурни гIулакхаш лелахара дахьъе. Из повтаргIаш оагIув белгалйоаккх цхьана оттаьчча советско-английски коммюнике тIа а.

Цу тIа дувц шинна а мехка юкъера гIулакхаш дикка шерделга а экономически хьисайнера мерда соглашенаш ара кийча елга а. Коммюнике тIа чIоагIа раьза хинне белгалдоаккх ядерни герз довржа ца дара хьакъехьарча договора дахьъе дикка йоккха прогресс хинна хилар, хьакхайкаду цу тайпара договор кастта дергалдерах дог тайпша шоаш хилар.

Коммюнике тIа нитта хьоакхадаь Гаргарча Малхбоалехьера гIулакхаш, европейски кхерамзлех дешаш, ихьйола дунен халкъашта юкъера лоархIамегIаре проблемаш. Царна юкъе керттера моттиг, бакъдар аьлча, Вьеткамерча тIемо лоац. Цхьана оттаьчча коммюнике тIа белгалдоаккх еноей чура гIулакхаш шоаш къастадара йола цу районе дахача халкъий йизам дIаккха йиш йоцаш боньо лоархIаргйолча тайпара дов [redacted] навькаца къоастадиннаа дирг ца хилар».

Цхьабакъда, лондонски «Таймсо» маякхара, «вьетнамски проблема хьакъехьаре шиеш а мехка позицеш геттара бе.бе яр». Белггала, хIанз укх сахьата чхазанем ий английски правительство вашингтонски политикана тIехьара юхаьяньа хиларах, американски агресси хьал ца лоацаш сена хиларах. Советски Союзах лаьца аьлча, цо шийн оагIонгахьара белгалдаьккхар, тIом дIабаьекичи хий дерз цIаккха ца оттабалаа тайпара боккха кхерам хIана дуне халкъашта юкъерча машара тIаоттабаь хилар. Машара кхерам тIабоссаб Вьетнамера США империалистически агресси баьхан болаш. Дерригача прогрессивни дунено чIоагIа бехке бу американски агрессораш. Вьетнамски леше Советски правительства лаьца вянь — ше бе ДРВ правительства ваконагIен корта болаши дIадехараш хьаллоацаш бола вянь.

АМЕРИКАНСКИ ВОЕНЩИНА ВЗЬ ДОАЦА ПРОВОКАЦЕШ

Укх тIеххьарча деношка дерригача дуненна дIахайнад американски империалисташа хьоьвзаб керла провокацешна гIулакхаш. Корейски Халкъа-Демократически Республики форда доаронел чухьа дахнивд лаьрхIа тайпача балха кийчдаь дола «Пуэбло» яха, геро а тIалаттош доал американски кема. Из йиший ха деш лелача КНДР тIема кемаша. Кхьмеггаа «Пуэбло» шпионски гIулакхашта накьха дахина хилар хаоще Пентагона а лоархIа ца еш, селлара цун сий лоацеш яр факташ. «Нью-Йорк таймсо» белгал малакхара, цу кемана задани ения хиншай КНДР радиобувзама лоархIаметIара пентарши радарни установкаши мичахьа а ха аьнза. «Электроньша ладувгIаяга» хиннад. Бакъду ЮПИ агентства, шпионски кемо лийохIарех маI, хIаьта КНДР-ена из сел гаргадар а, гучох, цунца кхетаде доаяш да.

ТIеххьара факт бакъаль дIатIазца США тIема ведомства, ховш маларра, гитадаш. Цо сихьенна вредаькхар цу тайпара моттигаш ннйсьелча Вашингтоно массава а арадоахараш свина дола хабар: кема территориалаш хин тIера а ца лоацаш, «дунен халкъашта юкъерча» хиш тIара лаьшад аьна. Кердача провокацеш тIера уйле дIатувлаар духьа оарцдаха йоласлар США пропагандистски ведомстваш, мехка тIема истери хьое дагахье. Рассел сенна боав Пентагона гаргагIа нитта сенатораш тIемагахье эза къамаьлаш де болабелар, КНДР-ена «санкцеш тIа яхьа ваз хьараш а къайдараш дувцараш а бар. Кхерам тIатуссаш къамаьлаш дир нитта госдепартаментех КIайчо цIеик вихалаша а. Вашингтоно арадьаккхача хабарах тешандар къмеггел мялхбузахьара бур-кувзия кепайсазаш органаш «къоабальяе» бола дукхха бирэр а. Лондонски «Файнэншл таймсо», масала, дIахайтаяш дагадоацаш хьаькIар: «Американ ший шпионски хIиилаш массаза а къайлеххухьаш лелаьбу аллаш юха а гучабахара кхерам тIабесса хилар бакъдеш дола дерригва бахьаныш болаш дац». Къметтел «Вашингтон пост» яхача столичи газето а хьахойт «У-2» яха самолет шпионски накъа яхарца а кхыболча тийшача балхана а дувзаденна оалаш бувцаш лелаьача шеррача публикаша «хьолчамбе а сатенбе а йиш болаш дац гIулакх цу тайпарча киловззалашна». США правительства нашитта хриттна йар «Нью-Йорк постоё» а, корейски форда доазонел чухьа хиннача событех дола бакъдар американцашта хойташ ца хилар белгал а даьккха. «Пуэбло» яхача кемаца дувзадение эттача гIулакха, — аьлу цу газета обозревателла, — КНДР аьча заявленех теш соь».

Бакъдар аьлча, США-с эттара тIехьагIа ях провокацешнака хиш дунен кхьча районашка леладеча изамо долча гIулакхех къаьста лархIа йиш йолаш яц. Кхоачамба США-с духхе йоацаш Камбоджа нейтралитетан яз кхьчарех тийша хIама доладаш хиларах йукьали йоелаь хиина провокаш е ядерни бомбаш мукьтIа а болаш американски бомбардировщикаш кхьча, милинй территорешта тIагIолла патрулировани оц лела чIоагIа кхерамс практики цхьаккха дича а йтта Вашингтона ца лар дагадохийтача. Водородни бомбаш тIайолча «В-52» яхача самолета Гренланде форда доазонашка катастрофа хилар цIавьха а хьахьехкаж дунена, американски авактерех мел боккха кхерам боалл. «Сан» яхача лондонски газето уйла тIаерзаю «В-52» яхача бомбардировщика тIа хиначи йиь бомбаш хIарарш еррига Лондон хIалакъяре кхоачамбалла эккхаме ния болаш хилар. «Дейли телеграф» яхача цхьаькха английски газета Iалмаш обозреватела ховш бу Гренланде форда доазонашка хинна катастрофа бахьан долаш европейски континента мхьа-долча даькъа радиоактивни зулам дала тарлуш хиларах.

Американски империалистама эзь лоацаш лелаеча провокацеша, цу тайпара, кхерама вIалъоттабу халкъий машари кхерамзлеш. Цудухьа укх деношка массе моттига дIадах: Шерача деш дола кхерамс лоозар дита!

ПЕРСИДСКИ ЗАЛИВА ТIАРА КIУРА ПОРДУВ

Хоьш маларра, Англе правительства 16-ча январе хьакхайкадаьа 1971 шу чакхдоалаш английски гермашшра низам Персидски заливаи Сингапурен районашкара арадаха безам болаш ше хилар. Цу заявленена тIеххьа дунен кепайсазул низза хабараш арадаьннад. Вашингтонен Лондонен дипломатически кухнешка Персидски залива районе цхьа ший тайпара керда тIема-политически комбинаци вIашагIйоллаггхиларах. Укх тайпара чулоацам болаш дар газеташа деча хоамий маIан. Дунен капиталистически даькъа тIара довкхача дерригача мехкдаьттах кховагIа декъа совгIа кхоачам йола мехкдаьтта концессеш а американски английски компанеи Персидски залива зоне. Цу районе «порядок» лоаттавра гIулакхе керттерча жандарма дакъа леладеш хинна хIинзалца Англи яр. Англе ше лаьрхIача тайпара Персидски заливера ший тIема низаш арадахаро нига «низа вакуум» оттаергьа, мехкдьтта компанешта «кегарвши» «хьоэзнмаш» дара торо хулийтаргьа. Цудухьа цу районе ядаь а Американ Англи амине орбита тIа бола а пачхалкхенех нитта тIема-политически блок хьае дага ба американски-английски дипломаташ. Цу соко, «цхьана оборона» лоаттаь аьна бахьах а долаш, хийна дIатIа эхарга Персидски заливе «сатеми» «ворилоши» хулийтаргьа.

Пачхалкхален секретара заместитела Ростоус маларра аьлча, лакхе хийна хабараш бакъдеш йола заявлени йар 20-ча январе. Цо хьахкайкадар, Персидски залива районе, цигара Англи дIахачул тIехьагIа, «оборона» лоаттаяра хьакъехьа соглашенеш яр лоаш а Иран, Турци, Пакистан, Саудовски Арави, Кувейт аьнна. Уж мехкаш, аьлар Ростоус, «цеко йоацаш, кхерамзлен системa кеттера чIоагIало хила йиш йолаш дар», хIаьта «юлкера а, из къахьегача кхье дакъа лоаларгш Ирано я».

Американски дипломата хьакхайкадаьр кхьетаера хардиир. Цхьаннеха тIехьа шоллагIуо он заявленеш йир Турце, Кувейта, Пакистана, Саудовски Арави правительствашта уж цхьа функхальча регионални тIема союзе дакъа лаца безам болаш я ахааш хьакхайкадьр хардиеа. Ирака правительствах лаьца аьлча, цо массанена а хоаш бехке йир цу тайпарча союза идея «Ирака» гобар духье вIашагIбелла империалистически барт» из хилярях терра. Хьакхайкадьр хари ца деш Iаизар Иррина правительство вара.

Массанена а хоаш Ростоус аьча заявление «Гаргарча Малхбоалехьера малхбузенца оагIув болаш йола пачхалкханаша шехьаьхай», аьлна хет «Дейли телеграф» яхача английски газета, хIана аьлча Iарбий вокх пачхалкхенашта а гоама я Америкаген Англеген доал а долаш йолча тIема союза идея.

Цу тайпара, Вашингтона, Лондона, Тегерана, Эр-Рияда дипломатически кухней кIуро хIама укх сахьата Персидски заливе оттаьр хьаш долаш йолча пачхалкхений болоьщна йола вланаш дагардараш наблюдателех лочкъаке лаьрхIа йола йикъа пордув мара яц.

ЯПОНИ — АМЕРИКАНСКИ АГРЕССОРА БАЗА

23-ча январе, лаьрхIа хиначча ханал цхьа да хьалхагIа Сасебо яхача японски портера дIахьаьаь «Энтерпрайз» яха авианосец керте йолча США атомни кемай оперативни отряд. Авианосец японски порте хилавь бокъоеца эгIазал хьоа хиль юкъе. Эзараш нахе дакъа а лоацаш митингаши демонстрацеши хилар Сасебо хинна ца Iеш, мехка кхьча городашка а. ЭгIазал кхьйкеча демонстранташа гобир Токиорча американски посольствани США атомни кемашта чудахкара сацин синачо японски премьера везиденцени. Юкъарчал лоацаш вьетнамски халкъа духьаларча тIем тIа дакъа лоацаш дола США доккхагIа дола американски кеме Сасебо чудар вьь ца хеташ цIаькха а Япони хIако Америа американски тIема провокацешта юкъеоза. гIертар саина, цу мехках американски герзашшорча нинйй оперативни база яр духьо чакхдовла гIулакхаш сенна лаьрхIад Японерча общественностон халкъах долча дукхача ядамешен.

Японски халкъ нитта кхераш хилар ихь а дукхагIа бакъду дукхьал провокационни гIулакхашта КНДР форда доазонашка Сасебо портера «Энтерпрайз» яха авианосец дейа хилар. Гучадаьннад «Пуэбло» яха кема а нитта Йокосука яхача японски порто лаьтта а хIаьта КНДР форда доазонашкарча ший заданега баха из Сасебо портера арадаьнна а хилар. Кхидо яхача японски агентства деча тешалах, «Пуэбло» — японерча базашкара шпионски гIулакхаш леладеш долча дукхача кеман самолетехи цаI мара дац.

ВIашагIкхийттача Штатий ернача провокацеш, Японе Компарте хьакхайкадьеох, «дерригача дунента цIахьа а дIахьаьхар». Сато правительства чIоагIа новкъостал а деш Японех азиатски мехкашта дукьаларча, белгтала аьлча, Вьетнамен Корен халкъашта духьаларча, американски милитаризма агрессе базане меттел пайда эцаш хиларе. Мехка ицераме доло уж гIулакхаш дутнагIа дIадах Японе общественносте.

И. ЛАНИЦКИЙ,
И. ВЕГЛОВ,
А. БИРЮКОВ.
(ТАСС).

ЙЕМЕН. Укх деношка республика столица город Сана улицашка.
ТАСС фотохроника.

80 МЕХКАРА студенташ

Шера керте кечахкано а Софие университета пресплача хьажо тайп-тайпарча моттигаш дош дола къамелаш. Болгари — дунен турнен тIэудом бегча инеех цаI хинна Iац. Укх тIеххьарча шерашка Iапальнате дукха маьраш язаеш, дунен дукхача мехкашта тайп-тайпара профессий йола специалисташ кийчбеш йоккха центр а хинна дIаоттаий из.

Масала, хIанз Софиерча вузашка деших 80 мехкара 2500 студент ва. Юкъьаца ихыча [redacted] студентий института болгарски мотт Iамабеш цхьан а хьоан шера курсаш бехк цар. Цига моттан дIахо Iамадергдолча керттерча дисциплинашта хипакса догIоеца кийча ахгул тIехьагIа дIахе хьу цар образовани специализировани институташки университеташки. Болгаре дина бегIа хьача мехкашкара дукхагIа бола студенташ — Азен Африкан къамача дегIаухача пачхалкхенашкара кхтхой нехи мехкаршш. Инженера, дарна, экономиста, агронома дипломаш а кийча, шоай мехка юха дIабоах уж шоаш вахар хьалдеча хьинара дикь? дика.

Богомил ЯНКОВ,
АПН корреспондент.

София.

Ше дешa яrIача шкъера образовательни а музыкальни а школашка дика хьакхашаш гойт укх сурта тIа вайна бIаргагуча Гайрбекова Зоне. Из белгалдаьккхар шуи хьехархочо (музыкальни школерча) Ослапиц Мария Аршахоние а. Ший мукъа мел йола ха фортепьяно лекхаш хIаьну Зоне. Дукхха да Iоваде лезаш, хIаьта выпускной экзаменаш яла еш ха а гаьна ац.

О. Смоленцова сурт.

ШАХМАТАШ

Грозне дIахьош йола республике шахматни чемпионат ахамахьа кхаьчай. Укх тIеххьарча шин тура хиина лоизараш къаьстта сакъердаме долаш чакхдаьлар. Цхьаннена тIехьа шоллагIъар а йоаккхаш вIаштта кха кетала льакхар турнира эггара къонагIа волча спортсмена, мастералла кандидата Хаит Алексадра. ВорхIлагIча туре шийна духьала лайзача Аванесянга не нийша хиларах мукIарл дайтар цо. БархIлагIча туре Мостеройи вIесалгIча Демушкин эшалар. Цун а 5,5 очко.

Дика аьтту боал яхье къопача шахматиста Ошаев Хьаж-Мурда а кIенех лах ах очко я цуна. ТIеххьарча лоизарашка Мостоейли Алимовацц котдаьлар из.

Терко тIаовааш яр Райсеневаи Крамаревая юкъе хинна лоь. Испански парти яр цар лоизаьяр. 32-ча ходе ше эшарах мукIарл дир Крамарова. Из массана а цецдоаккхаш хIама дар, хIана аьлча Крамарев турнира лидерашта юкъе вар, хIаьта Райсенен тIехьайнсарий группаца вар.

ХIанз яхье хьалха ва спорта мастер Геннадий Мовшович. Шаккха а шиманац из яхье.

В. ЖУК-ТРИПОЛИТОВ,
республиканни категоре судья.

МАССА ШУ ДА КОАРТОЛИЙ?

Мел ха я дунен тIа эттара дукхагIа бахьрша хаье сом—коартолаш йола? Укх тIеххьарча Iаниалаа вай даман XII—XIII-чу Iальперешка инканкара хьайоалемай аьнна хетаи хиинай уж.

ФИЗЛ яхача испански агентства беча доанах, цу хаье сом хьебалйеэна истори ши-кхо эзар шу хьалхагIа лоиз лархIа лезаш хинна хиннах. Лимерча портбоахачи университета профессора Фредерик Энгельса чIоагIа тамашийна керда хIама гучадаьккхад. Перуански столицана гаьна доацаш хинна ширача замалахьара катамаш оалхача хана из керте волча экспедицена коралал хло эзар гарта шу долаш дола кашаш. Цхьайакъда, эттара тамашийнагIа дола хIама цхьаьнахаех лаьт: дIабехкача наькха тIеххашта юкъера коралай... коартола бурнагаш. (АПН).

ХАОТТАМ

Тахан республика гIоалан Грознех хувзалуш мохкаш хургьа, малхбузехьера гIахьха мух хьехарга ба. 0 градусагара 5 градусага кхоачаш шелал хургьа. Кхана юкъ-юкъе тIера а йоалаш морхаш хургьа, цхьайолча моттигашка лоадамбоацаш йоачаш хургьа, дохх хургьа, лаьгIа мух хьекарга, бийсанна 4—9 градус шелал хургьа, дийнахьа 3 градус шелалгара 2 градус йовхагIа кхоачаш хургьа.

Метеостанци.

БЕРАШТА — ЭСТЕТИЧЕСКИ КХЕТАМ

Масса вагIерахдара дегIаенна саг хьамхевара цIоагIа лоархIаме да эстетически кхетам балар. Цо вай духоеш дуне дIаьхай дала Iеш, тоа а ду. Саг дикача хIамех хIоаргагIа ца кхее, цо саь бола воздействи чIоагIагIа ца хоау, цIеигIен дикагIеш хуш ца ше. Уж дехкадеш кхеча а деш, Iалам а, из деза а лерада а. Живописа, архитектура произведенех бIаргагон кхетаеи, музыкага, ялера хадугIа бераш Iонаде гIерт Шелковской района хьехархой.

Из болх дикагIа лелаьбу Шелковской, Каргалински, Червленски юкъерча, Ново-Щедрински, Бороздиновски. Шелковской бархI шера школашка, Червленски школе-интернате.

Каргалински юкъерча школе бераштa эстетически кхетам лу классера йоацача формашка гIолла — изокружок, фотокружок, хорей, гхалхарий кружокаш, къонача краеведий кружок. Школьникаша боккхача безамца дакъа лоац хьай кружоке. Безам тIагIоргболаш болх бу къахьегаш хьехархочо В. С. Старцева кулгалдеча фотокружоке. Фотоальбомашка дукха хIама даьд цкъоера краеведчески музей, лененски цIа ямса, эстетически кийчдаре, вестибюльш пенаш хоаа кийчдаре. Краеведчески болх лоалбар балха долаш кружока членаша преподавателашца цхьана вIашгIехьдаьккхад «Вай край» яхача фотоальбома лархIа сурташ доахкаргем мальхера сурташ-документаш гуллденгея. Цар балгалаьй школа пионерски, комсомольски организаций вахарера, колхоза, станица, граждански Сийлахь-боккхача Даймехкен тIемаша дакъа лаьцарий историех эттара лоархIамегIа йола соботаи. Беседаш йоладеш ламх дола уж материалш школьникий дIахерча воадахкита, школа истории тIехьалемиа йоадийтаргьа.

Эстетически кхетам луча йоккха моттиг дIалоац пропаганда. Дика мел долча хIамашта тIакхуо деиархой, уж гIалбуг дикача наьро, дикача кинофильмо, хьехьадерча лекце, доклад. Ший балха тIа цу ерригача средстваьх пайда оц школа. Кхетаи лу дика вIашгIехьаьхьоча салайра сейренна а. «Дукхаза аварам» яхача сайрено дешарама дика доаьа йир дуккхаза ваьа хьаьаь... Хара классаш куллалхоче цхьаьнни мероприятешта юкъа шоай балха плана юкъекху искусстваш йола беселаш докладаш.

Доцархой хьежай художникий Левитана, Репина творчествагIа. Доцархоша, «Огонекаш» вIашагIа а хьехьа, цига царгIара беседаш хьоа, дукхадевача кинореннех, киноарбистех, хIанарча советски литературна хиниаш тIарча турпаьах шолнта зеденарами, дегаразда дунеш дIа-яха дагабуа.

Беранта хетараш дукха дуц доге массаза а чIоагIагIа къоабалдеч, «Паннарча аIаниаьа сага сийта», «Хьаниах ларя метарга бокъоша йола сиг», хьайараш санна йолча темашта хетаньдешархоша еш диспуташа.

Дешархошта эстетически кхетам балара боккхача лоархIаме да искусства вихалаша уж вIашагIбеттабалар. Шелковской, Червленски, Каргалински школай дешархой бачча хинаб Нахч-ГIалгIайчен, Дагестана артисташ, писателаш, поэташ, Московски эстрада артист Борро Леонид, киноартист Д. Ильченко.

Дешархой эстетически оамадаш дегIаккувлара дукха пайдане хIамаш ду Червленски школе-интернате культура урокашкен классе боацаш беча балха тIеи. Укх бархI шерах хIара дикача шера бераштa дакъа-поалоаца ду Iунал шоаш хIатIаниця хьайоагIа из школе. Школа-интерната воспитателаш беррита болхлойн дика лоархIабу цу деккарах. Цар масса вагIерахьара знанеш тел беррашта коммунистически этика уйланца хьал кхебу уж. Школьникаш тIере бараккаша цIаьиа, боккхагIчари ненвъостийи сий деш хиларе, мохкагIа дикадар де гIертаре хьаьльоих интерната хьалкхебьарий дег-уйла дика хилар.

Шелковской бархI шера школа дошархошта кхьчарнчул хIоиргагIа из дезаш дукхадеза цIагIа цхьалхо еш. Дог айдеш, къахьегинах безам болайтш дола дерригa тоaa хIамеш, бозьие кхеду цар знаш, хийтье школа. ЦIагIа лоаттаду аезаш дикагIа дола сонгIат саьна ду цар шоаш шефство лелаеча берий беша, больницана. Царна нитта хезалет цIаьиш лахаш, халхараш деш, походаш еш, книга хьошаш. Дукха ха болаш классни кулгалхой Е. М. Бирюков а А. Г. Григорьевен кулгалия дика литературно-музыкальни композици кийчйир 6—7-ча классашкарча дешархоша «Эрсий илли — эрсий истори» аьнна. Цунца выступлени йир цар шоай школа дешархоштен дьеъхьа-ношоаччи хьалхашка а хIаьта цу нийсса цу школе эстетически кхетам балара гIулла лаьтта вIаштIехьдаьккхад хьяла бакъвачча школай кулгалхой районии семинаре дакъа лоацарашта хьалхашка а. Художниий-передвижникий творчествах лаьца хоан беш, каст-каста школьникашта хьалхашка къамаьл ду цу школерча кхьча мехка къамий мотт хьехача А. Г. Григорьева. Чулоацам дика болаш, кхетадеш, сакъердаме долча хьехархой дувцаршна, царна гойтарем технически средстваш юкъе а кхудаш, берий безам тIаоз, хIама дукхагIа да дагъостийт цар. Бераштa эстетически кхетам балара хьехархоша, воспитателаша, школай беррагIча болхлоша хIанзачул тIехьагIа де деваш дукха хIамаш да. ХIаьта вай къона тIехье баьхa дикача коммунистически обществa яха егаргIйолаш хилийтара цар шоай беррига низаш тIа а дехийт.

Г. СЕХИИ,
Шелковской района инспектор.

ПАЙДАНЕИ КХЕТАМЦЕИ САЛОIА ШИ ДИ

1968 шера 1-гIа январь хьатIахачалехьа Советски Союзе керттерча... культурно-бытовой учреждениш пхе дийнахьа болх беча кIирага йоахилга. ХIанз дена дIа дукхагIа болча советски къахьегамхой салоIа ши ди да — эттара лоацагIа дола къахьега кIира. Цу тIа дIатIатохарга вай: къахьегара сина гарантировании бокъо, бе бола болцаш ца хилар, тIа-тIа дукхагIа лакхлуш дола алапи.

Пхе дийнахьа болх беча кIирагга — карагIаьнача лоархIамегIарча гIулакхага — кIезиг-кIезига дIахьалчашкахьа ухаш къаьчаб СССР къахьегамхой, ила бола социалистически экономика — балха оасарле лакха йолаш къахьегам кердача тайпара вIашагIболлара материальни лари хьа а еш.

Малхбузен Европан Американ капиталистически мехкий пролетарато а укх тIеххьарча нтт шера нитта кIезиг-дукха лоацайтаа балха ди, балха кIира тIагIертта, доккхийча хатарашца бувзабенна лоаттебаьча классови къовсамие. ХIаьта из аьттув баккхара керттера дакъа лаьцар дунен халкъашта юкъера коммунистически болхлойи болам ба, буржуазни пачхалкхений пролетариата политически профессионални организацеш я.

Укх деношка Европейски экономически сообщества управление кепатеда аравьхай Юкъарча рынке дакъа лоацача мехкашка балха кIира юкъера лаьрхIача мел дIахьа да хьахьоккхаш йола даннеш. Цар хьахьоккх, промышленни болхлочо кIирашна юкъера лаьрхIача Франце 47 сахьатан 20 минутан, Голланде — 46 сахьата, Люксембурге — 45 сахьатан 20 минутан, Бельге — 44 сахьатая 10 минутан, Германе Федеративни Республике 44 сахьата болх беш хилар. Цул совгIа, капиталистически мехкий производстве балха волча хIара болхлочоа балхара дIавахкхара кхерам тIалитт массазе а дхоана ше болх беш хургхиларах бола тешам байна ва из.

Советски Союзе болхлой-аьархой Iаьдал латтича дерригача шерашка цланагIа лоацнеш хьалеваа балха дии бахьа кIирен. ХIанз СССР-ера балха кIира юкъера лаьрхIача 39, 4 сахьат мара дIаьха дац — моллагIча кхьча мехкарчул лоацагIа да из.

Цу тайпара, хIанз советски къахьегамхочув мукъе ха дунен тIа эттара дукхагIа я. Нагахьа санна дIа-юха водаш, хIама дуаш, ваб еш йов ха мукъача ханах дIакъоастайнча, юхескар, вешта аьлча геттара мукъа ха юкъера лаьрхIача шера 1500 сахьат хул. Из хIеэзига кIезигагIа мара яц шера болх беш йоаккхача еррига ханал.

Пхе дийнахьа болх беча кIирага дайннадар аьнча балха кIиранара сахьаташ хьалхагIа шоаш хиннараш миссет дисадале а. Мукъа ха дукхагIа хиннай. ХIанз кIирагIа алхазза а ца водаш, пхезза ваха мара везац балха. Цун чотах шера юкъера лаьрхIача 70—80 сиамат ха кхоергьа хIара къахьегамхочо, хIаьта из кхы тIа а 8—10 мукъа ди оттадарна нийсса ха.

ДукхагIа болча советски наха дика пайда эц шоай мукъача ханах. Статистика даннех, тхьоагIча шерашка советски болхлочо ший общеобразовательни бовзам лакхбеш кIирагIа юкъера лаьрхIача 1 сахьата 50 минутна ха йохийтар, хIаьта хIанз — диказа дукхагIа.

Халкъа культурни вахаре карагIаьнача эттара доккхагIа долча хIамех цаI да кино дегIадоаладар. Из дIакхьачад мехка эттара гаьнагIарча мкIингашка. ХIанз Советски Союзе 150 эзар гаргга киноустановка я — уж бIозза хIана ян аьнна дукхагIа я революци хьалехьа хиннарел. 1966 шера киносеансашка хьежав 4,2 миллиарда саг. Цун маIан да мехка бахача нахах хIара саг юкъера лаьрхIача 18-за кино хьоаш хилар, 1914 шера цкъа мара ца вола хиначча метте. Шоай мукъа ха музыкаца, живописаца, художественни самодеятельноста массе тайпаш дIахьу СССР миллионаш болча болхлоша, гIулакхерча наха, ахархоша. Дукхи а дукхагIа хиний советски наха шоай граждански общественни декхараш кхоачашдарга, спорте, физически культуре дакъа лацарга дIайоахийта ха.

Хьакъал совдахара, адмии Iоалача Iалмаш технически знанешта боарам, боацаш вIоагIа тIакхера тIера ба советски нах, белгалдоах социологаша. Дукхьал хIанз, Iалма-технически революце замалахьа, къаьстта дика оамал я из. Цо новкъостал ду СССР производительни низаш дегIадоагIилга сиздара. Цудухьа пхе дийнахьа боля беча кIиро аьтгув бола хьакхаш хулийт къахьегам. Iалмаш дарза тIа вIаштIехьбаккхараш производство эргаьнкха тоалрах. Цо йиш хулийт йолаш йолча оборудованех пайда дикагIа эца, иц лана деш дола профилактически гIулаккх тоаде, юкъера а общественни къахьегама эффективность лакхье.

КIиранна салоIа ши ди оттадарна дувзаденна кхы тIа а ахча дахийта дийзар социалистически пачхалкха къахьегамхошта салоIилга кхетамца вIаштIехьдаккхарга, бахача наха деш дола культурно-бытовой гIулакхаш тоаларга. Из оттаьча 1966 шерарча пачхалкхален бюджета тIа. ДукхагIа хьахийцад аьча культуре керда дворецаш, клубеш, кинотеатраш а культурни салоIарен паркаш а, стадионаш нек ду бассейнаш хьалара, лоацца аьлча, нахе салаIарна дувзаденна мел долча хIаманна.

Цу дакъа боккхи болх бу советски профессиональни союзаша. Боккхий болх... Iеш, материальни торонаш йолаш а волча, болхлой класса эттара дукхагIа организацеша. Цхьаккха профессиональни союз ца ший здравницаш, санаторешe салоIа цIенош, белгтала аьлча цхьан дийнахьа салоIа цIенош, альпийадарш йовкхо ца еш, спорт, туризм дегIайолларга хIаш це лоацаш. Профессиональни союзий членийн цар дезалийн салоIа ха дикагIа вIаштIехьаьккхара уйла ца еш. ВЦСПС Пленумо 1967 шу доладенначча юкхье деиз боккъоца белгалдир салоIеш... дола пхе дийнахьа болх беча кIирага доалара дувзаденна мехка еррачча профессиональни союзий декхараш. ХIаьта дукхха хIамаш хIинзале дах даьннад. Масала, Ивановски областе, Россе къамагIачарех йолча промышленни районе, дукхагIа бараш пхе дийнахьа болх беча кIирага боала болабаларца кхи а хьайийлар 87 цхьа дийнахье салоIа цIеношш спортивно-оздоровительни лагери, чхьарий доахарийи чархьаш 25 цIа, 10 туристически база. Кхетамца салоIилга вIаштIехьдаккхара чIоагIа уйла тIайохийт машинакъахой профессиональни союзо. Цо дIайолайир, масала, болхлой, гIулакхера нах, цар дезалхой салоIача деношка Iалама аренашка, живописни моттигашка кхудара къаьстта туристически поездаш вIашагIйохаре иникиатива.

Пхе дийнахьа болх беча кIирага доаларо доккхий хувцамаш юкъедихьар пачхалкхени общественни организацей гIуллакхашта, лакхбир бахача наха салоIилга дика вIаштIехьдаккхара къахкара къахьегамхой депутатий моттигерча Советий бехктоклаш.

Къахьегамхой депутатий моттигерча Советаша чIоагIа уйла тIайохийт салоIача деношка торгавли вIаштIехьдаккхаре, общественни кхача кийчбеча моттигашка, городской транспортаге болх байтара. Цу доалача хIамаша шоай влина а салаIара, цудухьа уж тIехдика, тоаш хила а деза. Бакъдар аьлча, цига хIанз а халонаш, духьаленаш, цхьаза консерватизм а ха анйсьала йиш йолаш дац. Цхьабакъда, уж — хания лелаш гIулакхаш да, дIадоахаш латт.

Мукъа ха дукхагIа а хулийташ, цу цхьаш хана социалистически пачхалкхено къахьегача наха дIаелла культурно-бытовой гIулакхаш дикагIа кхоачашдеро йоакхо яро советски саге творчески низаш дIахо айде торо хулийт.

Яков УШЕРЕНКО,
Кердадараш новкъостал Агентства комментатор.

Редактор М. К. ЛЬЯНОВ.

РАДИО

30 январь. Шинара: 8.25—Кабалевский. Фортепьянни концерт; 8.45—«Урокаши перспективаши» яха беседа (нохчий меттала); 16.05 — Къона тIехье (гIалгIай меттала); 16.30 — Берттайнача дезале (гIалгIай меттала); 17.00 — Сайрейнера концерт; 17.30 — Вай индустриальни мохк; 17.45 — Тха микрофона хьалхашка... (нохчий меттала).

31 январь. Кхаьра: 8.25 — Дерихов. Советски Дагестан; 8.45 — «Дахара-Iера дукхагIа терко е» яха беседа (нохчий меттала); 16.05 — Къона тIехье; 16.20 — Шовнa, къинахаь яха радиожурнал (гIалгIай меттала); 17.00 — Концерт; 17.30 — Къонах (нохчий меттала).

ТЕЛЕВИДЕНИ

30 январь. Шинара: 17.00 — Телевизионни кердадараш (Ц. Т.); 17.15 — «БIаьшерашта наьхе гIолла дуне бIаргайнад церна», К. Маркс вань 150 шу дизарга (Ц. Т.); 17.45 — Телевизионни кердадараш (нохчий, эрсий меттала); 18.10 — «Хьакъьята гIоначь» яха киноочерк; 18.30 — Бакъдолчух даьккха фильм; 19.00 — Бераштa. Планета Ленински гвардия. М. В. Фрунзе (нохчий меттала дошкх). Цул тIеххьагIа — хургда фильм. 19.50 — Хьада тIоа, ДоттагIа! яха художественни фильм. 21.10—Классически музыка езаш бераштa. Концерт-лекция. Сергей Прокофьева.

31 январь. Кхаьра: 17.00 — Киноочерк; 17.15 — Тха зрителий деварош тIа гIочаа. Шs тIа гIоала украински балет. (Ц. Т.); 18.00 — Телевизионни кердадараш; 18.10 — Спортивни передача. 18.50 — Бакъдолчух даьккха фильм. 19.00 — Магнитогорски пачхалкхан хоровой капелла концерт; 19.50 — Бераштa дола фильм; 20.00 — Дунен мехкашта юкъе латтача хьалах дола къамаьл; 20.15 — Киножурнал; 20.30 — «Замa» яха информационни программа; 21.45 — «Знание» яха Гилма — популярни кинопрограмма; 21.45 — «Пеленгатор». Телевизионни сатирически обозрени (Ц. Т.).

РЕДАКЦЕ АДРЕС: г. Грозный Ленина урам, 11 (3-гIа этаж). Телефонаш: редактора — 3-44-00; редактора зам. 3-30-11; бахктхошка секретаре—3-34-38; партийн вахарен, культуран, промышленности отделан—3-42-30; кIа бахаттн отделий — 3-42-29.

АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Грозный ул. Ленина, 11 (3-й этаж). Телефоны: редактора — 3-44-00; зам. редактора—3-30-11; ответственного секретаря — 3-34-38; отделов партийной жизни, культуры, промышленности — 3-42-30; отдела сельского хозяйства и писем — 3-42-29.

«Грозненский рабочий» издательства типографи. Революцен проспект 7/84.

Типография изд-ва «Грозненский рабочий», проспект Революции 7/84.

СФ 05020. Заказ № 502.